

www.musavat.com

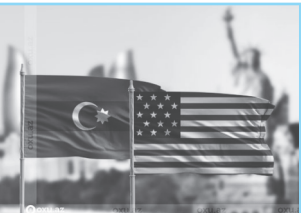
MUSAVAT

Xəbər
Ət getdikcə
qıtlaşır -
nə edək...
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 18-20 noyabr 2023-cü il Şənbə № 207 (8343) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

ABŞ "qırmızı xətti" keçdi

Bakı Vaşinqtonla münasibətləri aşağı həddə endirir - rəy

yazısı səh.5-də

İsrail səfirliyinə hücum etməyə çalışan silahlı şəxs yaxalandı

yazısı səh.2-də

Rusiya ilə sülh anlaşması Zelenskisiz olacaq? - rəylər

yazısı səh.11-də

2023-ün kritik 44 günü: Qərb Ermənistanı sülhə, yoxsa savaşa təhrik edir? - təhlil

yazısı səh.9-də

İrəvanın Bakıdakı eks səfiri İrəvandakı səfirə qahmar çıxdı - ilginclik səbəb

yazısı səh.6-də

Məktəbin uğuru direktordan başlayır - onları düzgün necə seçməli...

yazısı səh.14-də

Günah ölən piyadada, yoxsa vuran sürücüdür? - yol qəzalarının kabus sualı

yazısı səh.15-də

Putin Ukraynada çevriliş hazırlayır - Zelenskidən sensasion "Maydan-3" anonsu

yazısı səh.6-də

Hicablı xanımlarla bağlı bu xəbər rezonans doğurdu - qadağa rəsmən qalır, amma...

yazısı səh.13-də

Rusiyada LGBT-nin qadağan olunması üçün məhkəməyə müraciət edildi

yazısı səh.2-də

ERMƏNİ SEPARATİZMİ KÖRÜKLƏNİR: AZƏRBAYCANA QARŞI YENİ CƏBHƏ - SƏRT REAKSİYA

Rəsmi Bakı ABŞ-in separatizmi dəstəklədiyini açıqladı; İrəvan "artsax"ın formalaşmasına qarşı getse də, amerikalı konqresmenlər əl çəkmir və Bakıya təhdidi davam etdirir - şərh

yazısı səh.8-də

Hökumətin gələn il üçün proqnozları - doğrulacaqmı...

Ekspert: "Təşəbbüslərə qapı açılmalıdır, investorlar cəlb olunmalıdır, bunun üçün işə..."

yazısı səh.4-də

Üzeyir Cəfərov:

"Paşinyanın özündən asılı olsaydı, çoxdan sülh sənədinə imza atardı"

yazısı səh.7-də

Musa Quliyev:

"Dövlət ermənilərin mülkiyyət hüququnun qorunmasına təminat verir, həm evlər, həm də evlərdəki əşyalar..."

yazısı səh.3-də

Zaxarova:

"Qərb Ermənistandan vəhşi kimi yapışmış"

yazısı səh.11-də

İlham Əliyevin namizədliyinin Nobel Sülh mükafatına təqdim olunması təklif edilib

“Təklif edirəm ki, Prezident İlham Əliyevin namizədliyi Nobel Sülh mükafatına təqdim edilsin”.

APA xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədr müavini, Xalq yazıçısı Çingiz Abdullayev “Nobel mükafatına aparan yolun dərsəri: mif, reallıqlar, uğurlar və çağırışlar” adlı konfransda deyib.

“Barak Obama heç nə etməyib, ona mükafat veriblər. Biz haqq müharibəmizdə bir uşağa, qadına güllə atmadıq, zərər vermədik. Dünyada hazırda davam edən müharibələr var. Minlərlə uşağın, dinc sakinin ölümünə dair faktlar, rəqəmlər var. Amma biz torpaqlarımızı azad edəndə heç bir uşağa, qadına zərər vermədik. Bütün bunlar Prezident İlham Əliyevin siyasətinin nəticəsi idi”, - o qeyd edib.

Dövlət büdcəsinin kəsiri 218 mln. manata enib

2023-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında Azərbaycanın dövlət büdcəsinin gəlirləri 2,3% azalaraq 22 milyard 412,8 milyon manat təşkil edib.

“APA-Economics” Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir ki, bu ilin ilk 10 ayında büdcənin xərcləri isə 13,4% artaraq 26 milyard 630,6 milyon manata yüksəlib.

Nəticədə büdcədə kəsir 217,8 milyon manata bərabər olub. Qeyd edək ki, 9 aylıq göstərici üzrə büdcə kəsiri 1 milyard 137,5 milyon manat təşkil etmişdi.

Rusiyada LGBT-nin qadağan olunması üçün məhkəməyə müraciət edildi

Rusiya Ədliyyə Nazirliyi LGBT hərəkatının ölkədə fəaliyyətinin qadağası ilə bağlı məhkəməyə müraciət edib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Nazirliyin rəsmi internet sahifəsində məlumat dərc edilib.

Məlumatda deyilir ki, Rusiya Federasiyasının Ədliyyə Nazirliyi LGBT beynəlxalq ictimai hərəkatının ekstremist təşkilat kimi tanınması və ölkədə fəaliyyətinin qadağan edilməsi üçün məhkəməyə müraciət edib.

İsrail səfirliyinə hücum etməyə çalışan silahlı şəxs yaxalandı

Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsində Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti müstəntiqinin M.H.Hüseynzadə barəsində verilmiş vəsatətinə baxılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, “Qafqazinfo”-nun əldə etdiyi məlumata görə, məhkəmənin qərarı ilə M.H.Hüseynzadə barəsində 4 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

İş materiallarından məlum olur ki, uzun müddət gizli müşahidələr aparmış M.H.Hüse-

ynzadə 2023-cü ilin noyabr ayında xarici dövlətin Azərbaycanı diplomatik nümayəndəliyinin Bakı şəhərində olan inzibati binasına silahlanmış vəziyyətdə terror aktı törətmək üçün soxulmağa cəhd edərkən DTX əməkdaşlarının keçirdiyi əməliyyat tədbirləri nəticəsində cinayət başında saxlanılaraq tərkisilah edilib.

M.H.Hüseynzadə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 28, 214.2.3 və 28, 214.2.6-cı maddələri ilə

təqsirləndirilir.

“Azərbaycan təhlükəsizlik qüvvələri İsrail səfirliyinə qarşı hücumun qarşısını alıb”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə İsrailin “Ynet.co.il” saytı məlumat yayıb.

“Hadisə çərçivəsində İran əsilli bir şəxs silahlı halda səfirliyə soxulmağa cəhd edib. Azərbaycan Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin əməkdaşları onu nəzarətə götürərək tərkisilah edib”.

Azərbaycan əhalisinin sayı açıqlandı

Əhalinin son siyahıyaalınmasının nəticəsi əsasında 2023-cü il oktyabr ayının 1-i vəziyyətinə hesablanmış əhalinin sayı 10168369 nəfər təşkil edib.

Dövlət Statistika Komitəsindən APA-ya verilən xəbərə görə, əhalinin ümumi sayında şəhər əhalisinin xüsusi çəkisi 54,6 faiz, kənd əhalisinin xüsusi çəkisi 45,4 faiz, kişilərin xüsusi çəkisi 49,8 faiz, qadınların xüsusi çəkisi isə 50,2 faiz olub.

Laçında müəllim işləmək istəyənlər...

Yaxın günlərdə Laçın rayonunun Zabux kəndində Ə.Məmmədov adına Zabux kənd tam orta məktəbi fəaliyyətə başlayacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Şərqi Zəngəzur Regional Təhsil İdarəsi məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, Laçın rayon Ə.Məmmədov adına Zabux kənd tam orta məktəbində müəllim vəzifəsində çalışmaq istəyənlər üçün məktəbdə Azərbaycan dili və ədəbiyyat, riyaziyyat, fizika, kimya, informatika, coğrafiya, ingilis dili, fiziki tərbiyə fənləri üzrə qeydiyyat prosesi başlayıb.

Son qeydiyyat tarixi noybarın 23-dür.

Qeydiyyatdan keçmək istəyən namizədlər aşağıda qeyd olunan linkə daxil olaraq müraciət edə bilərlər: <https://forms.gle/mzshVrBMtpXTWFi7>

Ərdoğan Almaniya səfər edib

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Almaniya bir günlük işgüzar səfərdədir.

APA xəbər verir ki, bu barədə Türkiyə Prezident Administrasiyası məlumat yayıb.

Onun təyyarəsi dünən axşam artıq Berlinə çatıb.

Səfir: “Ermənistan və Azərbaycan XİN başçıları Moskva görüşünə dair konkret razılaşma yoxdur”

Ermənistan və Azərbaycan XİN başçıları Moskva görüşünə dair hələlik konkret razılaşma yoxdur.

APA xəbər verir ki, bunu Ermənistanın Rusiyadakı səfiri Vaqarşak Arutyunyan Sankt-Peterburq Beynəlxalq Mədəniyyət Forumu çərçivəsində “İnterfaks”-a açıqlamasında deyib.

Səfir Ermənistanın heç bir təklifdən imtina etmədiyini vurğulayıb:

“İrəvan Rusiya tərəfinin danışıqlar aparmaq təklifini nəzərdən keçirir. Görüşün təşkili istiqamətində iş aparılır”.

Azərbaycan və İranın Türkiyədəki səfirləri görüşüb

Azərbaycanın Türkiyədəki səfiri Rəşad Məmmədov İranın Türkiyədəki səfiri Məhəmməd Həsən Həbibullahzadə ilə görüşüb.

APA xəbər verir ki, bu barədə səfirlikdən bildirilib.

Qeyd edilib ki, görüş İran səfirliyində baş tutub.

Tərəflər Azərbaycan-İran əlaqələrindən danışaraq, regional məsələlər barədə müzakirə aparıblar.

2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında 1204 və ya 2022-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 4,4 faiz az yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

Bu barədə Dövlət Statistika Komitəsindən məlumatında deyilir. Məlumatla görə, bu hadisələr nəticəsində zərər çəkən şəxslərin sayı 2,2 faiz azalaraq 1661 nəfər olub. Onlardan 627-si həlak olub, 1034-ü isə yaralanıb. Hadisələrin 43,6 faizi gündüz, 39,6 faizi gecə, 16,8 faizi isə toran vaxtı baş vermiş, 29,8 faizi həftənin şənbə və bazar günlərinə təsadüf edib.

Məlumatla görə, yol-nəqliyyat hadisələrinin 87,0 faizi yaşayış məntəqələrində baş verib, bu hadisələr nəticəsində həlak olanların sayı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 6,8 faiz artaraq 454 nəfər, yaralananların sayı isə 1,1 faiz azalaraq 981 nəfər olub.

Həmçinin hesabatda bildirilib ki, bu ilin ilk 9 ayında nəqliyyat vasitələrinin sərxoş vəziyyətdə idarə olunması səbəbindən 18 hadisə baş verib ki, nəticədə 5 nəfər həlak olub, 21 nəfər yaralanıb. Hadisələrin 15-i minik avtomobillərinin sürücüləri tərəfindən törədilib.

Xatırladaq ki, ötən il 1668 yol nəqliyyat hadisəsi qeydə alınmışdı ki, onlardan 843 nəfəri həlak olmuşdu. Bu isə 2021-ci ilə müqayisədə 1,2 faiz çox deməkdir.

Beləliklə, ildən-ilə ölkədə yol qəzalarının, həmçinin qəzalarda həlak olanların sayı artmaqdadır. Bəs "yol terroru"nın əsas səbəbləri nədir? Bəzi ekspertlərin fikrincə qəzaların böyük əksəriyyətinə səbəb yol hərəkəti qaydalarına düzgün əməl edilməməsidir.

"Yol terroru" 9 ayda 627 can aldı - səbəblər, çıxış yolu

Ekspert: "Təsirli layihələr icra olunmalı, sürücülərin təkmilləşdirilməsi məsələsinə baxılmalıdır"

Qəza zamanı sürücülər piyadaları, piyadalar isə sürücüləri günahlandırır. Qeyd etmək ki, iki gün öncə yol qəzasında həlak olan tanınmış alim Arif Acaloğlunun piyadaların keçidi üçün nəzərdə tutulmayan ərazidən yolu keçərkən qəzaya tuş gəldiyi məlum olub.

Mövzu ilə bağlı nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a danışır:

"Bəli, son vaxtlar yol qəzalarının sayı artır. Vəziyyətə nə

qədər nəzarət edilməyə çalışılsa da görünəni odur ki, hadisələrin qarşısını almaq çətinidir.

Artıq dövr dəyişib, informasiya texnologiyaları əsasında müxtəlif layihələr, olmalıdır, təsiri layihələr icra olunmalı, sürücülərin təkmilləşdirilməsi məsələsinə baxılmalıdır.

Bu gün avtonəqliyyat vasitələrinin sayı durmadan artır. Yol polisi də qəzaların sayının artmasının onunla əlaqələndirir ki, əvvəllər nəqliyyat vasitə-

lərinin sayı az idisə, indi həddindən artıq çoxdur. Alimin ölümü ilə nəticələnən yol qəzası da onu göstərdi ki, savadlı, ziyanlı insanlar da bu cür qəzalarda həlak olur və yaxud qəza törədir. Bu bir siqnaldir və bunun qarşısı mütləq şəkildə ciddi tədbirlərlə alınmalıdır. Sözlərdən ciddi əməllərə keçmək dövrü gəlib çatıb".

Ekspert qeyd edib ki, son vaxtlar piyadalarla bağlı da vəziyyət çox pisləşib:

"Əsas təhlükələr də məhz piyadalarla bağlı olur. Əvvəllər maşınlar insanları bir-bir vururdusa, indi 2-3 nəfəri birdən vurur, çünki piyadalar məsuliyyətsiz davranır. Məsələn, görürük ki, ana yanında övladı ilə yüksək sürətli yoldan keçməyə çalışır, bununla da həm özünün, həm də övladının həyatını təhlükə altına atır. Və yaxud görürük ki, piyada əlində telefon piyada keçidindən deyil, bir neçə zolağı olan yoldan keçir. Bu zaman qəza törədən sürücünü məsuliyyətə cəlb etmək nə dərəcədə obyektivdir?"

Yol hərəkəti təhlükəsizliyi səthi yanaşmanı sevmir. Bu məsələyə ciddi yanaşılmalıdır. Əvvəllər piyadalarla bağlı ciddi cərimələr tətbiq olunurdu. Biz gördük ki, bununla bağlı nəticə etibarilə müəyyən dəyişikliklər oldu, ümumən gördük ki, piyadalar özlərində bir məsuliyyət hissi keçirir, qəzalara səbəb olmur. Yeni, onların üzərində mütəmadi nəzarət var idi. Amma son vaxtlar bu məsələdə bir boşluq yaranıb, ona görə də piyadalar ilə bağlı qəzaların sayı artır".

Bəs piyadaların səhlənkarlı-

ğına görə baş verən qəzada sürücü cinayət məsuliyyətindən azad oluna bilərmi?"

Hüquqşünas Rəhil Süleymanovun fikrincə, "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa görə, piyada zolağı olmayan yerlərdə, yaxud tənzimlənməyən yol ayrclarında piyadalar digər yol nəqliyyat iştirakçılarına nisbətə üstünlük hüququna malikdirlər.

"Əgər avtonəqliyyat hadisəsi zamanı piyadanın sağlamlığına ziyan vuran, yaxud ölümü ilə nəticələnən hal baş verərsə, araşdırmanı aparan təhqiqatçı bu barədə suala özü birbaşa cavab verə bilər. Çünki bu birbaşa məhkəmə avtotexniki ekspertizasının aydınlaşdıracağı sualdır. Əgər sürücünün qəzanın qarşısını almaq üçün texniki imkanları olduğu sübuta yetirilərsə, iş birbaşa məhkəməyə göndərilir. Bu məsələ ilə bağlı hakimlər öz daxili inamlarına və sübutlara əsaslanaraq qərar verirlər", - deyir hüquqşünas qeyd edib.

Q Xəlida GƏRAY,
"Yeni Müsavat"

Ermənilərin Qarabağda qalan əmlakı: onunla nə etmək? - ilginclik və rəylər

Musa Quliyev: "Dövlət ermənilərin mülkiyyət hüququnun qorunmasına təminat verir, həm evlər, həm də evlərdəki əşyalar..."

"Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə görə, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə ermənilərə məxsus heç nə yoxdur. Nə torpaq, nə də ev onların mülkiyyəti hesab olunur".

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu Axar.az-a vəkil Əkrəm Həsənov Qarabağdan köçən ermənilərin mülkiyyət hüquqlarından danışarkən deyib.

Onun sözlərinə görə, ermənilərin vaxtilə Qarabağda sahib olduğu bu əmlaklar müstəqil Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə əldə edilmədiyi üçün mülkiyyət hüquqları tanınmır: "Ermənilər torpaq mülkiyyətinə malik deyillər. Çünki SSRİ dövründə torpağa mülkiyyət hüququ, ümumiyyətlə, yox idi. Torpağa mülkiyyət hüququ müstəqillik dövründə verilib. Deməli, heç bir erməni iddia edə bilməz ki, hansısa torpaq sahəsini alıb. Yalnız kimsə SSRİ-dən qalma sənədlə Xankəndi kimi şəhərdə mənzil sahibi olubsa və bunu sübut edə bilsə, onun mülkiyyət hüququ tanınacaq. Amma ehtimal etmirəm ki, belələri çoxdur. Onlar yəqin ki, bu sənədləri çoxdan tullayıblar. Əvəzində əllərində qondarma qurumun sənədləri var. Onu da biz heç bir beynəlxalq hüquqa görə tanımalı deyilik."

lik. Vətəndaşımız olmayan erməni SSRİ-dən qalma sənədlə mənzilə sahib olubsa, onun mülkiyyət hüququnu tanımalıyıq. Azərbaycanda çox insan var ki, vətəndaşımız deyil, başqa ölkənin nümayəndəsidir, lakin burada evi var".

Vəkilin sözlərinə görə, ermənilər illər sonra istədiyi vaxt geri dönüb, vətəndaşlıq tələb edə bilməz: "Onları heç bir halda Azərbaycan vətəndaşı kimi tanımaq öhdəliyimiz yoxdur. Yeni ermənilər digər millətlər kimi Azərbaycan vətəndaşlığına qəbul olunmaq üçün müraciət edə

bilməz. Amma vətəndaşlıqla bağlı qərar Azərbaycanın özünün səlahiyyətindədir. Kimə istəsə verəcək, kimə istəməsə yox. Hətta Gürcüstanda, yaxud digər bölgədə yaşayan azərbaycanlılara vətəndaşlıq vermirik. Elə isə niyə ermənilərə vətəndaşlıq verməliyik? Yəni verməyə də bilərik. Xüsusən də bizim ərazini öz istəkləri ilə tərk edəblərsə, bizim onlara vətəndaşlıq vermək öhdəliyimiz yoxdur. İndi bu məsələ siyasidir. Vətəndaşlıq verilsə də, bu, siyasi qərarla olacaq. Beynəlxalq hüquq isə bunu bizə məcbur etmir və zorla kiməsə

vətəndaşlıq verməyimiz tələb oluna bilməz. Xüsusilə üstündən müddət keçəndən sonra kimə gəlib vətəndaşlıq tələb edə bilməz. Nəzərə alın ki, onları çoxu Ermənistan vətəndaşdır, əksəriyyətində Ermənistanın ümumvətəndaşlıq pasportu var. Çünki onlar bu pasportlarla xaricə səfər edirdilər".

Azərbaycan Vəkillər Kollegiyasının üzvü Əsəbəli Mustafayev hesab edir ki, ermənilərin bir qismi işğaldan öncəki illərdə Qarabağda yaşadığı üçün onların mülkiyyət hüququ var. "Yeni Müsavat"a açıqlamasında vəkil

qeyd etdi ki, hüquqi müstəvidə elə hərəkət etmək lazımdır ki, mülkiyyət hüququn pozulması həli aşkarlanmasın və bu məsələdə problem yaranmasın: "Ermənilər Qarabağı könüllü tərk etsələr də, mülkiyyət hüququ qalır. İstənilən halda ermənilər beynəlxalq məhkəmələr vasitəsilə bu məsələ ilə bağlı tələb irəli sürə bilərlər. Əmlak üzərində mülkiyyət hüququnun olması faktıdır. Bu mülkiyyəti müəyyən dövr üçün qorumaq lazımdır. Məsələn, evlərin elektron portalı yaratmaq olar. Qayıtmaq istəməyənlərlə bağlı narahat olmağa dəyməz. Azərbaycanda alıcı tapmaq olar. Portal vasitəsilə satış həyata keçirmək olar. Hətta beynəlxalq şirkət cəlb edib evləri auksiona çıxarmaq olar. Əldə olunan məbləği ev sahibinin adına açılan hesaba qoymaq olar. İstənilən halda mülkiyyət hüququnu pozmaq olmaz. Bu kimi məsələlərə emosional yox, beynəlxalq hüquq müstəvisində yanaşmaq lazımdır. Əks halda, ermənilər evin dəyərindən də artıq ziyan dəydiyini iddia edə, beynəlxalq məhkəmələrə müraciət edə, böyük məbləğdə kompensasiya tələb edə bilərlər. Azərbaycan insan hüquqlarını, xüsusilə Qarabağı könüllü tərk edən insanların mülkiyyət hüququnu qorumağa hazırdır".

O ki qaldı vətəndaşlıq məsələsinə, Ə.Mustafayev bildirdi ki, bu barədə rəsmi elan verilib: "Azərbaycan vətəndaşlığı almaq istəyənlər dövlətimizin qurumlarına müraciət edə bilərlər. Əməllərində Azərbaycan dövlətçiliyinə, xalqa qarşı hər hansı cinayət əməli olmayan ermənilərə vətəndaşlıq verilir. Cinayət

törətdiyinə görə vətəndaşlıq ala bilməyən ermənilər bunu beynəlxalq məhkəmələrdə mübahisələndirmək istəsələr, nəticə uğurlu olmayacaq".

Millət vəkili Musa Quliyev "Yeni Müsavat"a mövzunu belə şərh etdi: "Dövlət ermənilərin mülkiyyət hüququnun qorunmasına təminat verir. Həm evlər, həm də evlərdəki əşyalar müvafiq qüvvələr tərəfindən qorunur. Əsas məsələ ermənilərin geri qayıtması üçün şərtlərə əməl edilməsidir. Ermənistan sülh müqaviləsinin imzalanmasını uzatdıqca Qarabağda vaxtilə yaşayan ermənilərin əmlakları ilə bağlı hüquqları da məhdudlaşdırıla bilər. Ermənistan tərəfi ermənilərin hüquqlarından danışarkən adekvat addımlar atmalıdır. Azərbaycan əmlakları müəyyən vaxta qədər qoruya bilər. Qərbi Azərbaycan və Qarabağdan məcbur qovulan azərbaycanlılar məskunlaşdırılmıdır. Qarabağda çox sayda qanunsuz məskunlaşan insan var idi. Onların əksəriyyəti işğalçılara dəstək verib, hərbi cinayət törədib. Təbii ki, onları Qarabağa buraxmayacağıq. İstənilən halda Ermənistan bu məsələyə yekun vurulmasında maraqlı olmalıdır. Sülh müqaviləsinin imzalanması ilə bölgədə gərginlik azala bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, Qərbdə bir çox dövlət fəallaşmış, gərginliyin davam etməsində maraqlıdır. Ermənistan başa düşməlidir ki, Fransa, ABŞ uzaqdadır, Azərbaycan və Türkiyə isə yaxındadır. Bizimlə əməkdaşlıq etməlidir".

Q Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Müsavat"

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Nazir müavini qeyd edib ki, 2024-cü ildə Azərbaycanın kənd təsərrüfatında 4.6 faiz, tikintidə 3.4 faiz, ticarətdə 3 faiz, turizm sahəsində 15.8 faiz, nəqliyyat sahəsində 4.5 faiz, infrastruktur formasiya və rabitə sahəsində 9.5 faiz artım proqnozlaşdırılır. Onun sözlərinə görə, bu proqnozlar baza ssenarisinə əsasən formalaşmış və özünü doğruldacağı: "Azərbaycanda həyata keçirilən genişmiqyaslı və çoxşaxəli yeni nəsil islahatların nəticəsində bu gün iqtisadiyyatımızla bağlı hesablamaların özünü doğrultduğunu demək olar. Dünyadakı iqtisadi proseslər fonunda və müəkkəb siyasi vəziyyətdə ortamüddətli və uzunmüddətli proqnozların dəqiq vermək mümkün deyil. Beynəlxalq maliyyə qurumları da bu şəraitdə öz proqnozlarına yenidən baxır. Xüsusilə buna misal olaraq faktiki iqtisadi vəziyyətdə toxunmaq istərdim. Cari ilin doqquz ayında neft-qaz sektorunda real ÜDM-in 1,5 faiz azalmasına baxmayaraq, qeyri-neft-qaz sektorunda iqtisadi

Xatırladaq ki, 2023-cü ilin dövlət büdcəsi layihəsində cari ildə ölkədə 2,7 faiz iqtisadi artıma nail olunacağı proqnozlaşdırılmışdır. May ayında İqtisadiyyat Nazirliyi dünyada gedən global iqtisadi və geosiyasi proseslər, enerji daşıyıcılarının qiyməti, 2022-ci ilin faktiki nəticələri və cari il üzrə müşahidə

Maraqlıdır ki, bəzi beynəlxalq agentliklər hökumətin bu optimizmini bölüşmükdülər. Belə ki, Standard & Poors Beynəlxalq Reyting agentliyi 2023-cü il üzrə Azərbaycanın

sal olunub. On ayda iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 2,3 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 3,1 faiz artıb. ÜDM istehsalının 41,3 faizi sənaye, 9,9 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 6,2 faiz

ilin sonuna qalan 2 ayda 0,5 faizlik iqtisadi artımı 1,8 faizə yüksəltmək böyük ehtimala, mümkün olmayacaq. İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərlinin fikrincə, Azərbaycan iqtisadi aktivlik göstəricilərinə görə

Ekspert bildirir ki, hökumətin vergi-gömrük siyasəti doğru deyil: "İqtisadi azadlıqlar təşviq edilmir, məhkəmə hakimiyyəti müstəqil və çevik deyil, özəl sektoru boğmaq yox, kömək etmək lazımdır. Amma yanaşmaları tərsinədir - kiçik, mikro sahibkarların vergi yükünü artırmaq istəyirlər, ƏDV məsələsində güzəşt etmək, ərzaq və dərmanların azaltmaqda satışında ƏDV-i əzaltmaq istemirlər. Bir sözlə - iqtisadiyyat həyəcən təbili çalır, məmləkətin inə getdikcə artan xərcləri var, bir tək işğaldan azad olunan torpaqların bərpasına yaxın 5-6 ildə 60 milyard manat əlavə vəsait lazım olacaq. Bu vəsaiti tək büdcə hesabına qarşılamaq mümkün deyil, özəl təşəbbüslərə qapı açılmalıdır, investorlar cəlb olunmalıdır, bunun üçün işə biznes-dostu hökumətə ehtiyac var".

İqtisadiyyat

Hökumətin gələn il üçün proqnozları - doğrulacaq mı...

Ekspert: "Təşəbbüslərə qapı açılmalıdır, investorlar cəlb olunmalıdır, bunun üçün isə..."

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Nazir: “Azərbaycan enerji keçidində balanslı yanaşmanın tərəfdarıdır”

Nazir regional və Avropa miqyasında enerji təchizatında strateji rol oynayan Azərbaycanın enerji keçidində balanslı yavaşmanın tərəfdarı olduğu və bu baxımdan ənənəvi və bərpa olunan enerji mənbələrini vəhdətdə inkişaf etdirdiyini diqqətə çatdırıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın da təmsil olduğu birinci "Qlobal Cənubun Səsi" Sammiti cari ilin yanvar ayında keçirilib.

Azərbaycanda yeni Xidmət yaradıldı - FƏRMAN

Agentliyin tabeliyində aşağıdakı publik hüquqi şəxslər

- Fərmanın 5.5-ci bəndi nəzərə alınmaqla, tabeliyindəki "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin qeydlərdə göstərilən yuridən təşkilı yolu ilə İri Şəhərlərin Birləşmiş Su Təchizatı Xidməti;
- tabeliyindəki Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Meliorasiya Elmi Tədqiqat İnstitutunun qeydlərdə göstərilən yuridən təşkilı yolu ilə Su və Meliorasiya Elmi Tədqiqat İnstitutu;

- tabeliyindəki Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Su təsərrüfatı obyektlərinin layihələndirilməsi üzrə Azərbaycan Dövlət İnstitutu "Azədsu-təslayihə"-nin və tabeliyindəki "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin "Sukanal" Elmi Tədqiqat və Layihə İnstitutunun çevrilmə formasında yenidən təşkili yolu ilə Su və Meliorasiya Kompleksinin Layihələndirilməsi İnstitutu.

ABŞ Konqresində qısa müddətdə Azərbaycan əleyhinə ikinci dəfə keçirilən “Qarabağ dinləmələri”, orada ölkəmizin ünvanına səslənən qərəzli və əsassız fikirlər, böhtan və ittihamlar, hətta hədələr, həmçinin erməni separatizminə davam edən dəstək rəsmi Bakının səbrini daşırdı. Azərbaycan haqlı olaraq ABŞ-ı daha neytral vasitəçi qismində görmədiyi üçün noyabrın 20-də Vaşinqtonda XİN səviyyəsində görüşdən imtina etdi.

“ABŞ-in belə birtərəfli yanaşması ABŞ-in vasitəçilik rolunu itirməsinə gətirib çıxara bilər. Bu şərtlər altında bizim 20 noyabr 2023-cü ildə Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri səviyyəsində keçirilməsi təklif olunan görüşün baş tutmasını mümkün hesab etmədiyimizi qeyd etmək vacibdir” - dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O’Braynın dinləmələrdə verdiyi əsassız açıqlamalarına Azərbaycan XİN-in şərhində belə deyilir.

Bildirilir ki, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri Azərbaycan xarici siyasətində həmişə prioritet olub: “Azərbaycan həmişə beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun hərəkət edəcək. Eyni zamanda, Azərbaycan öz milli maraqlarına zidd olan bütün mənfi addımları qətiyyətlə və adekvat şəkildə cavablandıracaq”.

Bundan əlavə, bəyanatda ABŞ-ın Azərbaycana yüksək səviyyəli səfərlərinin mümkün-lüyü yersiz hesab edilir. Sitat: “ABŞ tərəfinin Azərbaycanla münasibətdə ABŞ-ın təşəbbüsü ilə keçirilən yüksək səviyyəli ikitərəfli görüş və təmasları təxirə salması və “ikitərəfli münasibətlərimizdə “əvvəlki kimi” ola bilməz” bəyanatına gəlincə isə qeyd etmək lazımdır ki, münasibətlər birtərəfli ola bilməz. Beləliklə, eyni yanaşma Azərbaycan tərəfindən də bərabər şəkildə tətbiq olunacaq. Belə bir şəraitdə ABŞ-ın Azərbaycana yüksək səviyyəli səfərlərinin mümkünlüyünü də yersiz hesab edirik”.

Yeni Bakı da daha yüksək çinli amerikalı rəsmi şəxsləri və diplomatları qəbul etməyəcək.

Qeyd edək ki, Konqresdəki dinləmələrdən cəmi bir gün sonra ABŞ Senatı “2023-cü il Ermənistan Müdafiə Aktı”-nı qəbul edib. Akta əsasən, ABŞ Prezidenti “Azadlığa Dəstək Aktı”na “907-ci düzəliş”in icrasını həyata keçirməkdən imtina etmək hüququndan məhrum edilir. Başqa sözlə, sənəd Azərbaycana hərbi yardımın qadağan olunmasını nəzərdə tutur. Sənəd digər məsələlərlə yanaşı, Ermənistanı xaricdən hərbi məqsədlərlə maliyyənin ayrılmasına icazə verir.

Bəs XİN-in yuxarıdakı bəyanatını Bakının ABŞ-la münasibətləri aşağı səviyyəyə endirməsi kimi başa düşmək olarmı? Bu, həm də o deməkdimi ki, Birləşmiş Ştatların yeni səfiri Mark Millinin etimadnaməsini Azərbaycan Prezidenti Bakıda qəbul etməyə bilər? Yaxud səfirin gəlişi ləngiyə bilərmi? Yaxud yeni səfirin gəlişi bir az da ləngiyə bilərmi? Daha bir sual: son gelişmələr ABŞ-ın Fransa ilə birgə BMT TŞ-də Azərbaycan əleyhinə eyni

ABŞ “qırmızı xətti” keçdi: Bakı Vaşinqtonla münasibətləri aşağı həddə endirir - rəy

Deputat: “Onların təklif edəcəyi məsələlər qabaqcadan bellidir və bizim üçün məqbul deyil; harada hədə və qərəz varsa, orada sülh ola bilməz”

mövqe sərgilməsini şərtləndirə bilərmi?

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında Amerikanın tutduğu bu mövqe ilə bağlı kifayət qədər sərt danışırdı: “Amerikanın göstərdiyi münasibət və sərgilədiyi riyakar performans ilk növbədə onun təsbitidir ki, bu dövlətin ədalət, demokratiya, beynəlxalq hüquq anlayışları ilə yaxından-uzaqdan əlaqəsi yoxdur. Hər halda belə olmasaydı, bu gün öz çıxarları üçün dünyanı bir-birinə vurmazdılar, dövlətlərin daxili işlərinə aid məsələlərdə neytrallıqlarını qoruyardılar, “qırmızı xətti”ləri keçməzdilər. Amma görünən tam tərsidir. Dinləmə ardınca dinləmə düzənliyərlər. Yekəxana ritorika ilə, diplomatik şantajla, hədə-qorxu ilə danışırlar. Özü də kiminlə? - Bizimlə. O dövlətlə ki, qarşısına çıxan, həddini aşan istənilən gücün cavabını və “dərs”ini anındaca verir! Uzun müddət idi ki, səfir təyinatı gecikirdi. Basabasa salıb bu işi də tez-bazar həll etdilər. Ardınca isə belə addım. Daha dəqiqi, addımlar. Təsədüfdürmü? Nəse inandırıcı gəlir. Əksinə, hər şey sanki planlıdır.

Qafqazda öz emissarları vasitəsilə yüz oyundan çıxan Amerikanın fikri Ermənistanı getməsin. Paşinyanın zəif başqa yolu yoxdur. Kiminsə üstünə yıxılmağa məcburdur. Hətta məhkumdur. Çünki nə xalqın dəstəyi var, nə həmişə güvəndikləri Rusiyanın, nə də Avropanın. Ona görə də tamamilən yuvarlanıb Amerikanın qucağına. Ayrıca, onsuzda öz yetişdirmələridir. Sadəcə arada bləf edirdi. Azərbaycanın isə durumu fərqlidir. Biz qalib ölkəyik, kimsədən asılı deyilik. Və ən nəhayət: bizi kimse yönəldə bilməz. Buna əsla imkan

vermərik. Belə niyyətdə olanların arzusunu ürəyində boğub verərik ovuclarına.

İndiyə qədər azmi rastlaşmışıq Amerikanın həyasızlığı ilə? Guya nə deyib ki? Həmişə belə olublar. Kvartalda ən az bir dəfə “ənənəvi” üsulları ilə təsir və təzyiq etmək istəyiblər. Amma hər dəfə də xoruzları qoltuqlarında işlərinin dalınca gediblər.

Səfir məsələsi isə bir daha deyirəm, şəxsən mənə müəmmal gəlir. Ümid edirəm, yanlışlaram. Fəqət, bütün hallarda bu qədər sinxronluq nəse adamda şübhə yaradır. Bir söz var, deyirlər “başına gələn başmaçaçı olar.” Rino Harniş təcrübəsi bizdə elə hisslər formalaşdırıb ki, artıq o tərəfdən gələn kimsəyə güvənmək olmur”.

ABŞ 30 il ərzində Azərbaycan torpaqlarının işğalına və separatizmə dəstəyini gizlətməyib.

Bunu APA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Bəhruz Məhərrəmov bildirib.

O deyib ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında 30 il davam etmiş münasibətə və bu münasibətdə çoxsaylı itkilərə görə birbaşa məsuliyyət daşıyan beynəlxalq subyektlərdən biri, bəlkə də, birincisi ABŞ-dır: “Dünyanın supergücü olması na baxmayaraq 30 il ərzində ABŞ vasitəçilik missiyası altında bölgədə sülh və sabitlik üçün əsas maneə olan işğal faktoruna və separatizmə açıq formada dəstəyini gizlətməyib. Azərbaycanın işğal və təcavüzə məruz qalmasına baxmayaraq ABŞ məhz işğalçıya dəstək niyyəti ilə Azərbaycana münasibətdə 907-ci düzəlişi qəbul edib.

Separatçı rejimin mövcudluğu dövründə isə ABŞ dəfələrlə terrorçuları Vaşinqtona və digər şəhərlərə dəvət edərək

onlarla “rəsmi şəxs” qismində açıq şəkildə görüşlər keçirməkdən çəkinməyib. Bütün bunlar isə onu deməyə əsas verir ki, əslində Vaşinqton 30 il ərzində bölgədə münasibətin davamlılığını təmin etmək üçün vasitəçilik missiyası ilə pərdələnibmiş. Çox təəssüflər olsun ki, dünyada supergüc kimi sülh və sabitliyə, BMT məqsədlərinə, beynəlxalq hüququn prinsiplərinə əməl olunmasına görə məsuliyyət daşıyan əsas global subyektlərdən biri və BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü kimi Vaşinqton beynəlxalq hüququn aliliyinin təmin olunması qarşısında əsas maneələrdən biri kimi çıxış etməkdədir. Əks halda rəsmi Vaşinqton Azərbaycanın beynəlxalq hüququn aliliyini təmin edərək öz ərazilərini işğaldan azad etməsi və Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonunda möhkəmlənmiş separatizmin kökünü qazımasına bu cür qışqıncılıqla yanaşmazdı. Görünən odur ki, ABŞ da Fransa kimi regionda münasibətə və separatizmin mövcudluğuna özünü mümkün təsir rıçağı kimi baxmış və Azərbaycanın bu qəbul edilməz status-kvoya son qoyması Vaşinqtonun “maraqlarına” zidd olub. Məhz bu səbəbdən Vətən müharibəsindəki qələbəmizin ardınca ABŞ-ın Dövlət Departamentinə bağlılığı ilə seçilən QHT-lər və media qurumlarının, o cümlədən ABŞ Nümayəndələr Palatasının və Senatının ayrı-ayrı nümayəndələrinin Azərbaycana qarşı hücum ritorikasına şahidlik etməkdəyik. İlk dövrlər parlamentarların və media qurumlarının mövqeyinin dövlətin mövqeyi ilə üst-üstə düşməsi barədə bəhanələr səsləndirilsə də, artıq son zamanlar, xüsusən antiterror tədbir-

lərinin ardınca Vaşinqton xarici siyasət idarəsinin rəsmiləri tərəfindən də Azərbaycana açıq hücumlara şahidlik etməkdəyik. ABŞ Dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O’Braynın Nümayəndələr Palatasında müvafiq dinləmələrdə səsləndirildiyi əsassız açıqlamaları da məhz bu çərçivədə davam edən prosesin bir hissəsidir. Cənab O’Brayn bu tip yaramaz ritorika ilə Cənubi Qafqazda ölkəsinin maraqlarını təmin və müdafiə etdiyini düşünürsə, ciddi şəkildə yanılır. Çünki bu tip ritorika yalnız və yalnız Xarici İşlər Nazirliyinin yaydığı məlumatda da ifadə olunduğu kimi, Amerika ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli və çoxtərəfli formatlarda münasibətlərə zərbədir. O’Brayn Azərbaycanın müstəqil hərbi-siyasi və suveren iqtisadi güc olduğunu unutmamalıdır və başa düşməlidir ki, Cənubi Qafqazda ABŞ-ın əsas ticari tərəfdaşı da məhz Azərbaycanıdır. Bu mənada, 907-ci düzəlişlə bağlı fikirlərin səsləndirilməsi, Azərbaycanın hansısa yardımlardan məhrum edilməsi ilə bağlı ehyamların vurulması - bu, Azərbaycana qarşı istifadə olunacaq ritorika deyil. Azərbaycan kimsəyə möhtac, kiminsə yardımlarından asılı beynəlxalq subyekt deyil. Əksinə regionda maraqlarını təmin etmək üçün, region ölkələri ilə əlaqələrini daha stabil formada və təhlükəsiz formada reallaşdırmaq üçün ABŞ bu bölgədə Azərbaycana ehtiyac duyur. Təsədüfi deyil ki, 2001-ci ildə ABŞ-ın terrorla mübarizə səylərini biz dəstəkləyərək öz hava məkanı marşrutlarımızı, logistika imkanlarımızı, o cümlədən şimal paylayıcı şəbəkəni açmaqla Amerika tərəfinə kifayət qədər rahat hərəkət etməsi üçün imkanlar yaratmışdıq. Bu gün O’Brayn və digərləri “ikitərəfli münasibətlərimiz əvvəlki kimi ola bilməz” bəyanatları verərkən bu kimi faktları diqqətə almalıdır və unutmamalıdır ki, Azərbaycan birtərəfli qaydada ABŞ-a münasibətləri əvvəlki qaydaya salmaq üçün xüsusi ricada bulunmaq niyyətində deyil. Əksinə, Xarici İşlər Nazirliyinin bu gün yaydığı bəyanatda da çox əsaslı formada ifadə olunduğu kimi, belə bir şəraitdə ABŞ-ın Azərbaycana yüksək səviyyəli səfərlərinin mümkünlüyünü də biz yersiz hesab edirik”.

“Vaşinqtonun Azərbaycanla bağlı siyasəti erməni lobbisi tərəfindən idarə olunur və ölkəmizə qarşı qəbul edilən bütün qərəzli qərarlar ermənilərin təşəbbüsü ilə gündəmə gəlir. ABŞ-ın ermənipərəst siyasəti

Azərbaycanı özündən uzaqlaşdırır. Hətta 1992-ci ildə “Azadlığa dəstək” aktına edilən 907-ci düzəliş də Azərbaycana qarşı qəbul olunmuş ədalətsiz qərar idi. Çünki Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal olunmasına baxmayaraq Azərbaycan “işğalçı” kimi qələmə verilməmişdi və ölkəmizə qarşı qərar qəbul olunaraq 10 il bizə dəstək göstərilməmişdi. Sonra da BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsinin icra edilməsi ilə bağlı yaradılmış ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrilərindən biri olan ABŞ münasibətinin həlli istiqamətində heç bir addım atmadı, əksinə, torpaqlarımızda erməni işğalını əbədləşdirməyə çalışdı. Buna görə də 3 il əvvəl müharibə qaçılmaz oldu və Azərbaycan öz torpaqlarını güc yolu ilə işğaldan azad edərək bütün ərazilərində suverenliyi bərpa etdi”.

Bu sözləri Pravda.az-a açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Azər Badamov deyib.

Deputat bildirib ki, Azərbaycanın güclənməsini və öz ərazilərində suverenliyinin bərpasını ABŞ, eyni zamanda Fransa həzm edə bilmir: “Çünki yaxın 10 illərin dünya praktikasında heç bir dövlət Azərbaycan kimi öz gücü ilə işğal sonlandırıb ərazilərində suverenliyini bərpa edə bilməyib. Belə məsələlər həmişə ABŞ-ın ssenarisi ilə həll olunur və bu ssenarilərdə sabitlik deyilən bir məfhum heç vaxt olmur. Tarix yenidən təkrarlanır və ABŞ Azərbaycana qarşı yenidən hədə dili ilə danışmağa başlayıb. Azərbaycan isə hədəni qəbul etmir və Ermənistanı fərqli olaraq ABŞ-ın yardımından asılı deyil. Yeri gələndə Azərbaycan özü ehtiyacı olan dövlətlərə yardımlar göndərək humanistik nümayiş etdirir”.

A.Badamov vurğulayıb ki, ABŞ hədə dili ilə danışdığına görə ölkəmiz Vaşinqtonun sülh təşəbbüsünə qoşulmaq üçün səfərə getmir: “Çünki onların təklif edəcəkləri məsələlər qabaqcadan bellidir və bizim üçün məqbul deyil. Harada hədə və qərəz varsa, orada sülh ola bilməz. Bununla yanaşı, Azərbaycan sülhün beynəlxalq normalar çərçivəsində imzalanmasını dəstəkləyir və 15 sentyabrda Ermənistanı verilmiş təkliflərimizin cavabını gözləyirik. Sülh danışıqları neytral bir məkanda ikitərəfli formatda aparılmalıdır. Buna da qeyd edim ki, regionda maraqlarını həyata keçirmək istəyən dövlətlərin məkanları regionumuza heç vaxt sülh və əməkdaşlıq gətirməyəcək”.

□ **Cavansir ABBASLI**
“Yeni Müsavat”

• **ranın Azərbaycandakı keçmiş səfiri Möhsün Pakayin İranın İrəvandakı səfiri Mehdi Sübhaninin Qarabağda yaşayan ermənilərlə bağlı tərribatçı mövqeyini müdafiə edib. Bu barədə o, özünün sosial media hesabında yazıb.**

“Beynəlxalq hüquqa görə, etniklər mərkəzi hakimiyyətin mövcudluğunu tanımaq və ölkənin ərazi bütövlüyünə hörmət şərti ilə öz müqəddəratlarını təyin edə bilərlər, bu, separatizm deyil. Bu prinsipə görə, Azərbaycanda ermənilərin hüquqları təmin edilə bilər. İran sülh və əməkdaşlıq üçün Qafqaz ölkələrinin ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir”, - Pakayin qeyd edib.

Xatırladaq ki, Ermənistandakı səfir Mehdi Sübhani ötən həftə yerli mediaya müsahibəsində “Dağlıq Qarabağ” ifadəsi işlətməmiş, erməni əhalinin “öz müqəddəratını təyin etmə haqqı”ndan danışmışdı. Azərbaycan XİN bu tərribatçı fikirlərlə bağlı bəyanat yaymış, rəsmi Tehrandan izahat istəmişdi.

Bəs ərazi bütövlüyü tərkibində öz müqəddəratını təyin etmə mümkündürmü? Dünya təcrübəsində belə bir prezident, nümunə varmı, olubmu? Yoxsa Pakayin öz həmkarının anti-Azərbaycan fikirlərini malalamağa çalışır? İkinci yandan belə bir haqqı Tehran 40 milyonluq Güneyliyə niyə tanımır?

Beynəlxalq hüquq üzrə ekspert Fərhad Mehdiyev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, İranın Ermənistandakı səfiri və keçmiş səfir Möhsün Pakayin xalqların öz müqəddəratını təyin etmə hüququnu şərtləndirməyə çalışıblar. Onlar bu fikirlərlə əslində milli

mədəni muxtariyyət məsələsini dilə gətirmək istəyiblər: “Ərazi bütövlüyü tərkibində öz müqəddəratını təyin etmə mümkündür deyil. Öz müqəddəratını təyin edərsənsə o deməkdir ki, ölkədən ayrılırsan. Deməli ölkənin ərazi bütövlüyünü pozmuş olursan. Öz müqəddəratını təyin etmə məsələsi inzibati muxtariyyəti də nəzərdə tutur. İnzibati Muxtariyyət isə SSRİ dövründə Qarabağda olub. Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra tamamilə beynəlxalq hüquqa və qanunlara uyğun olaraq həmin muxtariyyəti ləğv edib.

Azərbaycanda etnik azlıqlara tanınan hüquqlar İran da etnik azlıqlara tanınan hüquqlardan daha çoxdur. Bizdə milli azlıqlar öz dilində oxumağa, mədəni tədbirlər keçirməyə sahibdirlər. Özü də bu hüququ onlara Konstitusiyaya verir. İranda isə bu yoxdur”.

Siyasi və Hüquqi Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri, siyasi şərhçi Xəyal Bəşirov isə qeyd etdi ki, Azərbaycanla İran arasında münasibətlərin normallaşmasında maraqlı olmayan qüvvələr münasibətlərin pozulması üçün cəhdlər edirlər. Bunun üçün də zaman-zaman anti-Azərbaycan bəyanatları ilə çıxış edirlər. Əslində onlar İran dövlətinin də maraqlarına zidd addımlar atırlar. İran üçün Azərbaycanla münasibətlərin normallaş-

İranın Bakıdakı eks səfiri İrəvandakı səfirə qahmar çıxdı - ilginclik səbəb

Fərhad Mehdiyev: “Öz müqəddəratını təyin etmə məsələsi inzibati muxtariyyəti də nəzərdə tutur”

Xəyal Bəşirov: “Sübhəninin və Pakayinin dediklərini əsas götürüb Cənubi Azərbaycanda yaşayan 40 milyon azərbaycanlının öz müqəddəratını təyin etmə məsələsi gündəmə gətirilərsə, bu iki şəxsin cavabı nə olacaq?”

Mehdi Sübhani

ması nə qədər əhəmiyyət kəsb edirsə Azərbaycan üçün də əhəmiyyət kəsb edir: “Bizim İrana münasibətimiz İran dövlətinin bizə olan münasibətindən asılıdır, Möhsün Pakayin kimi şəxslərin hansısa münasibətindən deyil. Pakayin İranın rəsmi siyasətini müəyyənləşdirən şəxs deyil. Eləcə də İranın Ermənistandakı səfirinin Azərbaycan-İran münasibətlərinə zərər qədər təsiri olacaq səlahiyyəti yoxdur. Ancaq hər halda yaxşı olar ki, İran dövləti səfirinin, eləcə də

İran-Azərbaycan münasibətlərini pozmağa çalışan digər şəxslərin barəsində müəyyən addımlar atsın. Azərbaycan heç bir qonşusu ilə münasibətlərinin pis olmasını istəmir. Biz bu coğrafiyada yaşayırıq və qonşular olaraq qarşılıqlı normal münasibətlər şəraitində yaşamaqlıyıq. Möhsün Pakayin və Sübhani kimi şəxslərin xalqların öz müqəddəratını müəyyən etmə hüququ məsələsini o şəkildə ifadə etmələri heç də beynəlxalq hüquqla uyğunluq təşkil etmir. Dövlətlərin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşılması beynəlxalq hüququn fundamental tələblərindəndir. Səfir Sübhəninin və sabiq səfir Pakayinin dediklərini də əsas götürüb Cənubi Azərbaycanda yaşayan 40 milyon azərbaycanlının öz müqəddəratını təyin etmə məsələsi gündəmə gətirilərsə,

onda adı çəkilən bu iki şəxsin buna cavabı nə olacaq? O zaman da deyəcəklərmi bəli, 40 milyon azərbaycanlıya beynəlxalq hüquq bu hüququ verir və bu hüquqa İran dövləti hörmətlə yanaşmalıdır? Yəni, insan bir fikir bildirəndə o fikrin onun özünə də aid olub-olmadığına diqqət etməlidir. Öz gözündə tiri görməyib qarşı tərəfin gözündə çöp axtarmaq qərəzlilikdir, ədalətsizlik və ikiüzlülükdür. Ona görə də səfirin və keçmiş səfirin həmin fikirlərini ikiüzlülük hesab edirik. Onlar beynəlxalq hüquq anlayışını manipulyasiya edirlər. Əgər İran dövləti özü bu mövqedə deyilsə, düşünürəm ki, bu iki şəxsin zərərli fikirlərinə rəsmi səlahiyyətli şəxslər tərəfindən münasibət bildiriləcək”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Putin Ukraynada çevriliş hazırlayır - Zelenskidən sensasion “Maydan-3” anonsu

Ukrayna lideri elan edib ki, Rusiya sabitliyi pozmaq üçün “Maydan-3” adlı kampaniya planlaşdırır; “Kremlin agentura şəbəkəsi o dərəcədə fəal işləyə bilmir” - Professor

Rusiya Ukraynada sabitliyi pozmaq üçün “Maydan-3” adlı kampaniya planlaşdırır. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski Prezident Ofisində jurnalistlərə müsahibəsində bildirib. Zelenskinin sözlərinə görə, Rusiya Ukraynada xaos yaratmaq və Prezidenti devirmək üçün yeni planlar hazırlayır.

O, 2004 və 2014-cü illərdə Kiyevin mərkəzində baş verən hadisələri xatırladaraq əlavə edib ki, yerli kəşfiyyat orqanları və tərəfdaş ölkələrin kəşfiyyat xidmətləri də yeni planlar barədə məlumat əldə edib. Ukrayna lideri həmçinin əlavə edib ki, HAMAŞ-İsrail münaqişəsi Ukraynaya silah-sursat çatdırılmasında gecikmələr yaradıb, çünki Ukraynanın ehtiyacı olan sursatlara, xüsusilə 155 mm-lik mərmilərə Yaxın Şərqdə güclü tələbat var. Görünür ki, Ukrayna kəşfiyyatına ölkədə siyasi çevrilişə hazırlıq haqda səhiv informasiyalar daxil olub. Ona görə

Zelenski “Maydan-3” kampaniyasından danışır.

Çünki 2024-ci il seçki dövrüdür: Ukrayna, Rusiya və ABŞ prezident seçkilərinə gəlməlidir. Amma müharibə şəraitində olan Rusiya və Ukraynada seçkilər qeyri-müəyyən müddətə təxirə salına bilər. “Rusiya ilə genişmiqyaslı müharibə zamanı seçkilərlə bağlı Ukrayna cəmiyyətinə sizən bütün məlumatlar məsuliyyətsizlikdir”. Zelenski

xalqa videomüraciətində deyib. “Biz hamımız başa düşürük ki, indi, müharibə şəraitində, çoxlu çətinliklərin olduğu bir vaxtda seçki mövzusunun cəmiyyətə atmaq tamamilə məsuliyyətsizlikdir”, - Zelenski qeyd edib. Qanunvericiliyə uyğun olaraq Ukrayna Prezident seçkiləri 2024-cü il martın sonunda keçirilməlidir. Elə martın 17-də də Rusiyada prezident seçkiləri olmalıdır. Amma Pu-

tin imzaladığı son qanunla Mərkəzi Seçki Komissiyasına hüquq verdi ki, bu qurum müharibə şəraitində seçkiləri təxirə sala bilər.

“Taym” jurnalı isə məlumat yayıb ki, müttəfiqləri Vladimir Zelenskiyə Ukraynanın mövqelərini itirməsi ilə bağlı xəbərdarlıq edirlər. “Qərb liderləri Zelenskiyə zamanın onun tərəfində olmaması ilə bağlı məxfi şəkildə xəbərdarlıq edirlər. Lakin Putinlə danı-

şılara başlamaqla da heç nəyə nail olunmayacaq. Ümumi situasiya Putinin xeyrinə deyildir: Ukrayna ordusunun əks-hücumu uğurlu olmadı. Qərb isə bahalı çıxılmaz layihəni dəstəkləməkdən ehtiyat edir. Bundan əlavə, Ukrayna üçün nəzərdə tutulan vasitələr də indi İsrailə dəstək və fələstinlilərə humanitar yardım üçün göndərilir”, - deyər bildirilib.

Kiyevdə gedən proseslərlə bağlı ABŞ müdafiə nazirinin keçmiş köməkçisi Stiven Brayan isə deyib ki, Zelenski Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin baş komandanı, general Valeri Zalujnını həbs etməyə hazırlaşır. “Zelenski Ukraynanın ali baş komandanı Valeri Zalujnının həbsi və məhv edilməsi üçün zəmin hazırlayır. Çox güman ki, buna Zalujni ilə əlaqəli üç generalı işdən çıxarmaqla başlayacaq”, - Brayan bildirib. Onun fikrincə, Ukrayna hökumətində prezident administrasiyası ilə hərbiçilər arasında parçalanma yaranıb, bu, ölkə daxilində vətəndaş qarşıdurmasına səbəb ola bilər. Zalujni bundan əvvəl Rusiya-Ukrayna müharibəsi ilə bağlı bir sıra iddiaları ilə gündəmə gəlib. General “Economist” nəşri üçün yazdığı məqalədə Ukrayna ordusunun çıxılmaz vəziyyətə düşdüyünü yazıb. Son zamanlarda Zalujnının adı Qərb mediasında tez-tez hallandırılır. Onun Ukrayna prezidenti

Yeni Müsavat

dentliyinə iddialı olduğunu deyənlər də var. Bu baxımdan Ukraynada sabitliyin pozulması haqda danışıq Zelenski hərbi çevrilişə də işarə vurmuş sayıla bilər.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

ABŞ Senatı “2023-cü il Ermənistan Müdafiə Aktı”nı qəbul etdikdən sonra rəsmi Bakı Vaşinqtonun ev sahibliyi ilə keçiril-məsi planlaşdırılan danışıqlarda iştirakdan imtina etdi və mövqeyini kifayət qədər ciddi arqumentlərlə əsaslandırdı.

Məlumata görə, ABŞ Konqresinin yuxarı palatası Azərbaycana hərbi yardımın dayandırılmasını nəzərdə tutan və “2023-cü il tarixli Ermənistan Müdafiə Aktı” olan S.3000 qanun layihəsini təsdiqləyib. Qanun layihəsinin müəllifi 2023-cü ilin sentyabrında Ermənistana səfər etmiş ABŞ nümayəndə heyətinə rəhbərlik edən senator Cerri Piterdir. S.3000 qanun layihəsi Azərbaycanla bağlı 907-ci düzəlişin dayandırılmamasını nəzərdə tutur ki, bu da ölkəmizə qarşı qərəzli və münasibətlərə zərbə vuran qərardır. Sənəd, digər məsələlərlə yanaşı, Ermənistan xaricdən hərbi məqsədlərlə maliyyənin ayrılmasına icazə verir ki, bu da işğalçı və təcavüzkarın açıq dəstəklənməsidir. Düzdür. qanun layihəsi Konqresin Nümayəndələr Palatası tərəfindən qəbul edildikdən və ABŞ Prezidenti tərəfindən imzalandıqdan sonra qüvvəyə minəcək. Amma hər halda ilk atəş açılib.

“Yeni Müsavat” olaraq mövzunu hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik Üzeyir Cəfərovla müzakirə etdik.

- Qərbin (ABŞ və Fransa-nın) Bakıya qarşı davam edən “ikili standartı” və Qarabağda Rusiyanı əvəzləmək planı ortadadır. ABŞ Konqresində növbəti anti-Azərbaycan dinləmələri, səslənən hədələr, bir gün sonra Senatın Ermənistan hərbi dəstəyə icazə verən akt qəbul etməsi bunun əyani sübutudur. Sizcə, Vaşinqton nə etmək istəyir?

- Əslində başa çatmış Qarabağ münaqişəsinə görə Amerikanın indi sərgilədiyi siyasət çox yersiz və yerində olmayan bir addımdır. Biz ABŞ kimi bir dövlətdən daha ədalətli və pragmatik addımları gözlədiyimiz halda, rəsmi Vaşinqton Azərbaycana qarşı bu cür qərarlar verir. Onu da unutmayaq ki, bu qərarı verən siyasətçilərin bəziləri 1992-ci ildə ABŞ siyasətində olmuş şəxslərdir. Elə prezident Bayden o vaxt bu 907-ci düzəlişi qəbul etdirən aktiv şəxslərdən biri idi və o vaxt ABŞ prezidentinin yanında vitse-prezident vəzifəsində idi. İndi isə prezident kimi Bayden seçki öncəsi erməni seçicilərinin səslerini əldə etmək üçün bu avantü-

ranı həyata keçirməyə başlayıb. Məncə, bu addımın uzun perspektivi olmayacaq. Cənubi Qafqazda Amerika üçün çox önəmli portnyor olan Azərbaycana qarşı tez bir zamanda müəyyən, hiss ediləcək düzəlişlər edilməlidir və yaqin ki, ediləcək. ABŞ istəməz ki, Azərbaycan kimi önəmli dövlətlə iqtisadi, siya-

məli və XİN vasitəsiylə öz mövqeyini açıqlamalıdır, necə ki, biz bunu görürük. ABŞ ilə münasibətlərin gərginləşməsinin əsla tərəfdarı deyiləm. Bu, əsla qorxu və ya hansısa başqa amillə bağlı deyil. Sadəcə, səbr və təmkinlə biz münasibətlərin əvvəlki məcraya qayıtmasına çalışmalıyıq. Biz indiki halda

Sizcə, bu, Azərbaycana ciddi problem yaradacaqmı?

- Sənəd gələn ilin birinci yarısına kimi yaqin ki, yumşaldılacaq. Və bu müddət ərzində də düşünürəm ki, bizim üçün hər hansı bir önəmli əhəmiyyət kəsb etsin. Onsuz da sonuncu dəfə 2018-ci ildə ABŞ tərəfindən Azər-

geniş şəkildə izah edib. Məncə, nə isə əlavəyə ehtiyac yoxdur. Bu, bizim qərarımızdır və ona hər kəs, o cümlədən də ABŞ hörmətlə yanaşmalıdır.

- Sizcə, yenə “sülh” deyib sülhdən qaçan Paşinyanın beynindəki nədir, bu adam nə istəyir?

- Paşinyan artıq 3 ildən

dairəsindən çıxartsınlar. Bu istiqamətdə onlar müxtəlif kanallarla hərəkət edirlər. Burada tək cə siyasi-iqtisadi deyil, eyni zamanda hərbi yönümdə də ciddi addımları görürük. Həm qərb silahlarının İrəvana verilməsi, həm Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin kadr potensialının gücləndirilməsi dediklərimizə aiddir.

- Sülh danışıqlarının dalana dirəndiyi, Ermənistanın silahlandığı bir zamanda Azərbaycan və Ermənistan arasında növbəti savaşı gözləniləndirmi?

- Son vaxtlar tez-tez səslənən fikirlərdən biri də guya Ermənistanla Azərbaycan arasında hansısa savaşın baş verəcəyi ilə bağlı fikirlər, proqnozlar, xəbərdarlıqlardır. Amma mən bu savaşın harada və nə üstündə olacağını görmürəm və düşünmürəm. Bəziləri bunu Ermənistanın nəzarətində qalan anklavlarımızla bağlı ola biləcəyini deyirlər. Amma, düşünmürəm ki, o ərazilər üçün bundan sonra hansısa silahlı ciddi toqquşmalar baş versin. O ərazilər danışıq və sülh yolu ilə bizim yurisdiksiyamıza qaytarılacaq, bunu Ermənistan da gözəl bilir.

- Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin hərbi kontingentinin Azərbaycandakı kontingentinin vəzifə müddətinin daha 1 il uzadılması ilə bağlı prezident fərmanının qəbuluna dair Türkiyə Böyük Millət Məclisinin qanunu qüvvəyə minib. Ağdamdakı Birgə Monitoring Mərkəzindəki Türkiyə hərbiçilərinin daha bir il ölkəmizdə qalması nə vəd edir? Ümumiyyətlə, gələcəkdə Azərbaycanda xarici təsirlərin qarşılığında Türkiyə hərbi bazası qurula bilərmə?

- Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Ağdamdakı Monitoring Mərkəzində fəaliyyəti daha bir il uzadıldı. Bu ona görə edildi ki, hələ ki Rusiya qoşunları Qarabağ ərazisindədirlər və oranı nə vaxt tərk edəcəkləri tam dəqiq deyil. Baxmayaraq ki, 2020-ci ilin 9-10 noyabr Bəyannaməsi mövcuddur və orada Rusiya sülhməramlı kontingentinin olma müddəti 2025-ci ilin noyabrına kimi göstərilib, görünən budur ki, Rusiya tərəfi israrla daha bir müddət ərazilərimizdə qalmaqı arzulayır. Düşünürəm ki, Türkiyə Azərbaycan ərazisində indiki şəraitdə baza kimi qalıb fəaliyyət göstərsin. Amma, bəzi məsələlər sona çatana kimi qardaş türk hərbiçilərinin bölgədə olması bizim üçün çox önəmlidir. Kimin nə deməsindən asılı olmayaraq, biz öz yolumuza davam etməli və qarşıma qoyduğumuz məqsədlərə çatmalıyıq.

□ **Elşad Paşasoy,**
“Yeni Müsavat”

“ABŞ tərəfindən tələskən və ədalətsiz addım atılıb”

Üzeyir Cəfərov: “Bəzi məsələlər sona çatana kimi qardaş türk hərbiçilərinin bölgədə olması bizim üçün çox önəmlidir”

“Paşinyanın özündən asılı olsaydı, çoxdan sülh sənədinə imza atardı”

si və hərbi əlaqələrini zəiflətsin. Ermənistanın və ermənilərin könlünü almaq üçün atılan bu addım istisna deyil ki, tez bir zamanda aradan qaldırılacaq. Onların Qarabağda Rusiyanı əvəzləmək arzularını da birbaşa başa düşmək lazım deyil. ABŞ sadəcə Rusiyanı siyasi mənada əvəzləməyi nəzərdə tutur. Düşünürəm ki, amerikalılar rusları Qarabağdan çıxarıb, özləri orada oturmaq haqqında düşünürlər. Bu, ciddi söhbət deyil. Burada rus faktoruna görə Azərbaycana qarşı bir münasibəti də sezmək mümkündür. Təbii ki, bu, mənim subyektiv qənaətimdir.

- ABŞ bu yolla nələrə ə nail ola biləcəkmi? Azərbaycan hazırda nə etməlidir?

- Azərbaycan öz davranışlarında və siyasi addımlarında heç bir emosiyaya yol vermədən baş verənləri izlə-

dünyanın supergüc sahibi olan dövlətinin bəzi qərəzli və yerində olmayan münasibətini görürük. Amma, biz onlardan fərqli olaraq, arqument və faktlarla izah etməliyik ki, o paytaxtların müdafiə etdikləri Ermənistan dövləti təcavüzkar və işğalçı dövlət olub, Azərbaycan da BMT sənədlərinə əsaslanaraq Ermənistanı döyüş meydanında, əzəli ərazisi olan Qarabağda və ətraf ərazilərdə cəzalandırıb. Bu qədər sadə və aydın! ABŞ unutmamalıdır: Cənubi Qafqazda amerikalıların hələ çox maraqları qalır ki, onlar Azərbaycanla əlaqələrini gərginləşdirməklə heç nəyə nail ola bilməyəcəklər. Ona görə də, ABŞ tərəfindən tələskən və ədalətsiz addım atılıb.

- Üzeyir bəy, ABŞ Konqresinin son sənədi Azərbaycanı hərbi yardımdan məhrum etmək niyyəti güdür.

baycana bir qədər sanballı hərbi yardım göstərilmişdi. Yeni, 1992-ci ildən bu yana ilk dəfə 5 il bundan öncə belə bir yardım göstərilmişdi. Biz ABŞ-in yardımdan dəfələrlə çox sərmayəni Silahlı Qüvvələrimizə sərf etmişik və edirik. Sadəcə o yardım da bizə əlavə bir dəstək idi. Zabit və gizirlərimizin peşəkar hazırlıq kurslarında təhsili və təlimi, o cümlədən Hərbi Dəniz və Dövlət Sərhəd Xidmətimiz üçün bəzi avadanlıqların verilməsi və sairə. Düşünürəm ki, biz tez bir zamanda əlaqələrimizi yenə əvvəlki məcraya qaytara biləcəyik. Bu, hər iki ölkənin maraqlarına xidmət göstərmiş olacaq.

- Rəsmi Bakının Vaşinqtondakı görüşdən imtina qərarını necə dəyərləndirirsiniz?

- Vaşinqtondakı görüşdən imtinanın səbəbini Azərbaycan XİN aydın şəkildə

çoxdur ki, guya sülh müqaviləsini imzalayır, amma imzalayıb başa çatdırı bilmir. Bu il də artıq başa çatır və düşünürəm ki, sülh müqaviləsi ilin sonunadək imzalanırsın. Biz başa düşməliyik ki, Paşinyanın özündən asılı olan məsələ olsaydı, o bəlkə də çoxdan sülh sənədinə imza atardı. O, oyun oynuyur və hələ bir müddət də eyni metoddan istifadə edəcək.

- Bəs, Nikol Paşinyanın “KTMT-dən çıxıram-çıxmıram” oyunu bitəcəkmi və nə vaxt, hansı sonluqla?

- Ermənistanın baş naziri hələ 2022-ci ildə bəyan etmişdi ki, onun ölkəsi 2023-cü ilin fevralında KTMT-dən çıxacaq. Özü də rəsmi şəkildə. Artıq, 2024-cü ilin fevralına yaxınlaşırsınız, ancaq hələ də Ermənistan bu amorf təşkilatdan “çıxır”, amma çıxıbilmir ki, bilmir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, KTMT-nin yaranması tarixindən indiyədək bu təşkilata ən ağır və sarsıdıcı zərbəni vuran da məhz Paşinyan olub. İndi ona qarşı olan təzyiqlərin və basqıların bir səbəbi də məhz bu amildir. Paşinyan iki gündən bir bəyan edir ki, biz o təşkilatla bundan sonra da əlaqələrimizi sərinləşdirmək niyyətindəyik. Məhz buna görə də, bəzi məsələlər hələ tam həll olunmadığına görə, yaxın bir neçə ilə Ermənistanın KTMT-dən çıxması gözlənilən deyil.

- Avropa İttifaqı və ABŞ hansı ortaq plan hazırlayıb, sizcə? Ermənistandakı patrulların gerçək niyyəti nədir?

- Avropa və ABŞ-in Ermənistanla bağlı niyyətləri bəllidir. Onlar çalışırlar ki, Ermənistanı Rusiyanın təsir

Təfəkkürsüz qətl

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

90-larda, müstəqilliyə atıldığımız dövrdə yağışdan sonra çıxan göbələk misalı çoxlu özəl universitetlər yaranmışdı. Bunların bəzilərinin çox qəribə adları yadımda qalıb. Məsələn, biri San Marino Universiteti, ya da onun Bakı filialı kimi bir şey adlanırdı. Niyə San Marino, bu cürdən Avropa ölkəsini bizimlə nə bağlayır, heç kəsə məlum deyildi. Yaxud, Futurologiya kimi dəbdəbəli, fısıq-rıq adlı ali məktəb qayırmışdılar. Deyirdilər ki, bunu yaradan kişi Əbülfəz Elçibəyin dostudur, ona görə imkan veriblər.

Biləcəri də demiryolu xəstəxanasının binasında bir kişi nəse universitet açmışdı, sonra içində qaynanası, arvadı, qaynı-filan olmaqla toplu qətlə tərtib edilmişdi, yanılmıramsa, ömürlük həbs verdilər. Beyləqanda hüquq universiteti açılmışdı, təsəvvür elə. Daşburun kanalında çimib Roma hüququnu öyrəndilər.

Beynəlxalq Universitetin müdiri Elşad müəllimin əhvalatını təxminən bilirsiniz, tozanağı nisbətən təzə yatıb. İndi isə qəfildən Təfəkkür Universitetini yadıma saldı. Prokurorluq 12 il qabaq TU prorektorunu qətlə yetirməkdə şübhəli kimi həmin dövrün rektorunu tutubdur.

Əlbəttə, indi universitet qalmayıb. Təfəkkür 1992-də açılıb, 2016-da birdəfəlik bağlanıb. Həmin rektor Müşfiq müəllim hazırda ETN nəzdində İqtisadiyyat İnstitutunun icraçı direktoru işləyir. Bu institut son illərdən AMEA-ya daxil idi. Baş direktoru isə köhnə AMIP-çi deputat Nazim İmanovdur.

Prokurorluğun iddiasına görə Müşfiq müəllim 12 il qabaq Təfəkkür müəllimi (rəhmətlik prorektorun adı belədir) universitetin maliyyəsini tam ələ keçirmək üçün sifarişlə qətlə yetirib.

Maraqlıdır ki, Müşfiq müəllim uzun illər bizim Ali Attestasiya Komissiyasında iqtisadiyyat sahəsinə baxıb. Kim bu elm üzrə dərəcə almaq istəsə, onun bığının altından keçməliyimiş. Obrazlı yazsaq, sifarişlə adam öldürənlər bizdə oxşar həvəs və sifarişlə elmi öldürürlər. İqtisadiyyatımız necədirsə, elmi də o gündədir. Başqa nə cür olmalıydı?

Hələ mənəm, hesab edin, elmdən qandığım qrafa yoxdur, bəs Müşfiq müəllimin doktorluq işinin, alimlik mövzusunun adı sizcə nədir? Buyurun: "Neftçixarmada istehsal potensialından istifadənin iqtisadi problemləri". Sanarsan adam bp şirkətinin-zadın müdürüdür. Ya da Şell şirkəti harda quyu qazmağı şəxsən bundan soruşmuş. Bu qədər əlaqəsiz, amorf, cəfəngiyyat elmi mövzu ola bilərmi? Mövzunun axmaqlığı ilə ilk sözlərdən məlumdur, çünki neftçixarma ilə özlüyündə istehsalıdır, təkrar yazmağın mənası yox idi. Ya neft istehsalı yazacaqsan, ya da neftçixarma. İkisi bir yerdə tautologiya ilə məşğul olmaqdır. Yıxılana balta çalmaq kimi çıxır, anlayıram, ancaq biz nə edək ki, bu "görməli iqtisadiyyat alimi"nin ismi-şərəfini ilk dəfə prokurorluğun məlumatından öyrənirik?

Ancaq mən bir şeyi anlamıram ki, Təfəkkür Universitetini o zaman niyə bağladılar. Guya kimdən əskik idilər? Bütün başqa ali məktəblərimiz kimi, adına dəxli olmayan bir yer idi. Mən 2000-lərin əvvəlində təsadüfən orda olmuşdum, təfəkkür nədir, heç qığını da görməmişdim. Bəlkə tələbələrə sifarişlə qətl törətməyi öyrətsəydilər daha faydalı olardılar. Cəmiyyətimizdə yaşayış qaydalarını, insanın insana canavar olduğunu təfəkkür edərdilər. Latıncasını da yazaq, lap elmi olsun: homo homini lupus est. Yoxsa auditoriyalardan quzu kimi uşaqlar çıxır, sonra işsizlikdən, iqtisadi, sosial problemlərin əlindən mələşirlər.

Bu arada "Bravo"da inkasatoru qətlə yetirənlərin məhkəməsində maraqlı elmi fakt ortaya çıxıb: müttəhim deyib ki, biz basqın edəndən öncə fəlcəyə baxdırırmışdıq, əməliyyatın uğurlu olacağını söyləmişdi.

Heç zad. Ölkəmizdə fəlcilər də düz işləmir.

ABŞ

-in Ermənistan-
 -tandakı
 -səfiri
 bir neçə gün əvvəl Avropa
 İttifaqının (Aİ) Ermənistan-
 -tandakı Monitoring Mis-
 -siyası ilə birgə Azərbaycanla
 -həmsərhəd olan Təvəş
 -bölgesində olub.
 "ABŞ səfiri Kristina Kvi-
 -en Təvəş vilayəti ərazisində
 -patrul xidməti üçün
 -Aİ-nin Monitoring Missi-
 -yasına qoşulub. Səfər
 -Missiyanın İcəvəndakı
 -ofisi tərəfindən həyata
 -keçirilib", - məlumatda
 -deyilir.

"Yeni Müsavat" qeyd edir ki, bu günlərdə Avropa İttifaqı kapitulyant ölkədə Monitoring Missiyanı daha da genişləndirmək qərarı verib. Paralel surətdə Bakı və İrəvan arasında sülh sənədini əngəlləməyə xidmət edən digər addımlar atılır. O sırada Fransa vasitəsilə Ermənistan üçün yeni silahlar tədarük edilir, ABŞ və Avropanın aparıcı mediasında Bakının ən yüksək səviyyədə təkid etməsinə rəğmən, Azərbaycanın guya Ermənistanla hücumu hazırlaşması barədə iddialar tirajlanır, Azərbaycana qarşı qərəzli yazılar dərc edilir. Ermənistanla revanşist ovqatın qalmasına çalışılır.

Daha bir anti-Azərbaycan demarşı: Qarabağ məsələsi tam qapandığı halda, noyabrın 15-də ABŞ Konqresinin Xarici Əlaqələr Komitəsində "Dağlıq Qarabağın gələcəyi" təxribatçı mövzusunda dinləmələr keçirib. Dinləmələrə ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O'Brayn və ABŞ Beynəlxalq İnkişaf Agentliyinin Avrasiya və Avropa Bürosunun administratorunun müavini Aleksandr Sokolovski də qatılıb. Ölkəmizin ünvanına sülh prosesi ilə bir araya sığmayan iftiralər səslənib. Bu, sözsüz ki, ABŞ-dan Güney Qafqazın açar ölkəsinə qarşı növbəti pislilikdir. Axı mövcud olmayan "Dağlıq Qarabağ"ın hansı "gələcəyi"ndən söhbət gedə bilər? Amerikalı konqresmenlər və rəsmilər nə vaxtadək suverenliyimizə, daxili inzibati ərazi bölgümüzə sayğısızlıq edəcəklər, erməni separatizmi ilə Bakını təhdid edəcəklər? Ümumiyyətlə Birləşmiş Ştatlar, bütövlükdə Qərbi bütün bunlarla bizə nəyin mesajını verir - sülhün, yoxsa savaşın?

Maraqlıdır ki, Ermənistan hakimiyyətinin özü separatizmdən faktiki əlini üzüb və ona dəstək verməyə hazırlaşmır. Məsələn, Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan deyib ki, Qarabağ separatçılarının Ermənistanla hər hansı bir institut yaratmağa imkan verilməyəcək. Onun sözlərinə görə, İrəvanın separatçıların hansısa təşkilatını maliyyələşdirmək planı yoxdur. O, Qarabağla bağlı hər hansı institutların yaranması cəhdini Ermənistanın təhlükəsizliyinə təhdid və zərbə sayır. Parlament sədri öz

Erməni separatizmi körüklənir: Azərbaycana qarşı yeni cəbhə - sərt reaksiya

Rəsmi Bakı ABŞ-in separatizmi dəstəklədiyini açıqladı; İrəvan "artsax"ın formalaşmasına qarşı getsə də, amerikalı konqresmenlər əl çəkmir və Bakıya təhdidi davam etdirir - şərh

həmkarlarını belə bir mövqə tutmağa çağırıb. Bununla belə, onun fikrincə, Qarabağ ermənilərinin problemləri var və Ermənistan rəhbərliyi bunları həll etməlidir. Yeri gəlmişkən, məhv edilmiş qondarma rejimin dövründə Hadrutun oyuncuq meri olmuş Vahan Savadyan deyib ki, əgər "dövlət strukturlarımız" Ermənistan üçün maneədirsə, "artsax hakimiyyəti"nin başqa ölkədə işləməsinin tərəfdarıdır: "Mən demirəm ki, bu halda böyük uğur olacaq, amma heç olmasa "artsax"ın son səhifəsi bağlanmayacaq. Məsələn: Fransa. Bəlkə də başqa ölkə, mən əminəm ki, Azərbaycanın apardığı siyasət bəzi ölkələrə o qədər düşmən münasibət bəsləyir ki, bizi qəbul edəcək ölkələr olacaq. Müəyyən şərtlərlə, əgər "artsax"da Azərbaycan ordusu olmasa, hökumət erməni olsa və məktəblərdə Azərbaycan və rus dilləri deyil, erməni dili tədris edilə, mən etiraz etməyəcəyəm. Amma beynəlxalq sülhməramlılar Rusiya kimi olmamalıdır. Mən əminəm ki, o zaman çoxları qayıdacaq".

Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbəri Zaur Məmmədov hesab edir ki, ABŞ Qafqazdakı hadisələrə, həm də, İran və Rusiya baxış bucağı çərçivəsində yanaşır:

"Lakin okeanın o tayındakı strateqlər bilməlidirlər ki, bu və digər məsələlərdə onların Ermənistanla vurğu etmələrinin perspektivi yoxdur. Ermənilər isə, boşuna həvəslənməsinlər. Rusiyaya arxa çevirmək onlara bəla başa gələcək. Öz növbəsində, Uzaq Qərbdəki seçkilərdən sonra Qafqaza baxış bucağı da dəyişəcək. 1 milyonluq erməniyə görə heç kim Azərbaycan və Türkiyə ilə küleyi uzunmuddət əsdirməyəcək. ABŞ - Azərbaycan münasibətlərində hazırkı qara buludlar bir azdan dağılacqlar. Onun fikrincə, ABŞ, Fransa Azərbaycan və Ermənistan arasında imzalanması üçün həzrladığı sülh müqaviləsinin mətnində Qarabağ ermənilərinin qayıdışı, onların hüquq və təhlükəsizliklərinin təmin edilməsi öhdəliyini rəsmi Bakının üzərinə qoymaq istəyirlər: "Azərbaycan bu cür mətnə imza atmayacaq və ona görə də Qərbdə təklif edilən görüşlərdən bu vəziyyətdə imtina ediləcək".

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlının sözlərinə görə, ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasında "Dağlıq Qarabağın gələcəyi" mövzusunda keçirilən dinləmələr erməni

lobbisinin "əl işi" olsa da, Vaşinqtonun Cənubi Qafqaz siyasətinin bir hissəsidir: "Birincisi, dinləmələrə "Dağlıq Qarabağın gələcəyi" adının verilməsi tamamilə bitmiş və perspektivi olmayan "Qarabağ münaqişəsi"ni gündəmdən saxlamaq, erməni separatizmini körükləmək cəhdidir. Azərbaycan bunu nəyin bahasına olursa olsun qəbul etməyəcək. İkincisi, Azərbaycan Fransasın vasitəçiliyindən imtina etdikdə sonra Paris faktiki oyundan kənarda qaldı və bunu heç bir təzyiq dəyişdirə bilmədi. Vaşinqton da oyundan kənarda qalarsa, təzyiqlə nəyə nail ola bilməyəcək. Üçüncüsü, Qarabağda erməni separatizmi ləğv edilib, bundan sonra sülh müqaviləsi imzalanmasa belə Azərbaycan itirən tərəf olmayacaq və bu, Bakıya istəmədiyi masada danışıqlardan imtina etmək imkanını yaradır, əksinə, hansı masada danışıqlara razı olarsa, həmin tərəfi ön plana çıxara biləcək. Azərbaycan artıq noyabrın 20-də keçirilməsi nəzərdə tutulan Vaşinqton görüşündən imtina etdi və bu imtinada itirən tərəf Bakı deyil".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

lin sonuna ay yarım-dan da az - 44 gün qalır. Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi üçün bu, yetərli zaman kəsiyi ola da bilərdi, əgər kapitulyant ölkənin rəhbərliyi özündə siyasi iradə tapardı. Çünki bundan ötürü ilk baxışda hər hansı ciddi əngəl qalmayıb. Azərbaycan çoxdan sənədi imzalamağa hazırdır. Ermənistan da ən azından yeni müharibə istəmirsə, niyə də eyni addımı atmasın? Axı belə bir sənədin yoxluğu müharibənin bitmədiyi anlamına gəlir.

Təəssüf ki, Fransa başda olmaqla bəzi Qərb dövlətlərinin, həmçinin Avropa İttifaqının, son günlər isə həm də ABŞ-ın davranışları iki ölkə arasında sülhün baş tutması və barışığın əldə olunmasına deyil, daha çox sülh sənədini əngəlləməyə, sönmüş ocağa yağ tökməyə hesablanıb. Kapitulyant ölkə üçün yeni silah tədarükləri, hansısa başqa vədlərlə İrəvanın revanşa şirnikləndirilməsi, Bakının daim təkzib etməsinə rəğmən, Azərbaycanın guya Ermənistanla hücumu hazırlaşması barədə cəfəngiyyətin durmadan tirajlanması, sözsüz ki, eyni hədəfə hesablanıb: Ermənistanı bacardıqca sülh müqaviləsindən çəkəndirmək, revanşa həvəsləndirmək, onun əli ilə Azərbaycan qarşısında qəbulədliləməz şərtlər qoydurmaq. Görəsən İrəvan bu avantüranın ona baha baş gələcəyini anlayırmı?

“Harda imzalanmasından asılı olmayaraq, sülh sənədi əsl sülhə gətirməyəcək. Sülhə nail olmaq üçün hər tərəfdən müvafiq istək olmalıdır. Amma bizim hakimiyyət hər şeyi elə təqdim etməyə çalışır ki, guya bu sənəd imzalanması ilə məsələ həllini tapacaq”. Bunu isə erməni politoloq Artur Martirosyan yerli mediaya açıqlamasında deyib.

Başqa bir erməni politoloq Aleksandr İsgənderyan da eyni avantürist ritorikanı təbliğ edir: “Kim deyir ki, sülh sazişi gücdən istifadənin qarşısını alacaq, qarşılıqlı şəkildə ərazi bütövlüyünün tanınması Azərbaycanı cilovlayacaq? Sənədin özü eskalasiyanın qarşısını almayacaq və Azərbaycanın iştahını cilovlamayacaq. Bu müqavilə imzalanırsa belə, reallığı dəyişəcəyini düşünmürəm”.

Qeyd edək ki, erməni tərəfindən, xüsusən də radikal müxalif kəsimi təmsil edənlərin dilindən sülh sənədini əngəlləmək və gözəndir salmaq, ictimai rəyi çaşdırmaq, eyni zamanda revanşizm üçün vaxt qazanmaq naminə belə iddialar tez-tez səslənir. Həlbuki müharibəyə qarşı sülh müqaviləsindən daha etibarlı bir sənəd yoxdur. Belə bir sənəd

2023-ün kritik 44 günü: Qərb Ermənistanı sülhə, yoxsa savaşa təhrik edir? - təhlil

Politoloq: “Ermənistan cəmiyyətində qəsdən o ovqat yaradılmağa çalışılır ki, sülh müqaviləsinin faydası olmayacaq, guya Azərbaycan Ermənistan ərazilərinə hücum etməyi planlayır”

nəd məhz elə müharibənin, yaxud düşmənçiliyin bitməsi haqda deyilmi? Doğrudanmı sülh sənədi imzalanırsa belə, bölgədə müharibə riski qalacaq?

Bu arada ABŞ Dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə köməkçisi Ceyms O'Brayn deyib ki, yaxın bir neçə həftə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin bağlanması prosesi üçün həlledici olacaq.

Olacaq mı? İrəvan nəyi gözləyir, qarşıdakı 44 gündə nəhayət, sözəndən əmələ keçib yeganə düzgün qərarı verəcək mi?

Noyabrın 16-da Nikol Paşinyan parlamentdəki çıxışı zamanı bildirib ki, Ermənistan Azərbaycanla sülh müqaviləsini imzalamağa hazırdır. Ardınca iddia edib ki, “İrəvanla Bakı arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasına tərəflər arasında etimadın olmaması mane olur, məhz bu faktor dialoqu ləngidir və tərəfləri sülh sazişi layihəsinin müdələlərini dəfələrlə müzakirə etməyə məcbur edir”.

Yeni yenə bəhanə. Hər gah Paşinyan onu da əlavə edib ki, sülh sazişi layihəsinin əsas prinsipləri tərəflər arasında razılaşdırılıb. O zaman anlaşılmaya nə mane olur?

Azərbaycan qalib ölkə olduğu üçün şərtləri də o diktə etməlidir - İrəvan iki aydır nə cavab verəcəyini düşünür

“Sentyabrın 11-də Azərbaycan sülh sazişinin 5-ci düzəliş edilmiş variantını müva-

fiq izahlı qeydləri ilə birlikdə ikitərəfli kanallar vasitəsilə Ermənistan tərəfinə çatdırıb ki, Ermənistanın cavabının tezliklə təqdim ediləcəyi gözlənilir”. Bunu isə Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev X sosial platformasında bildirib. “Bu ilin sonunadək sülh müqaviləsini imzalamağa hazır olması barədə ictimai bəyanatlarına baxmayaraq, Ermənistan tərəfi sənədin öz variantını təqdim etməyi iki aydan çoxdur ləngidir. Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bəyan edib ki, bu, tarixi fürsətdir və xüsusilə Azərbaycanın suverenliyini bərpa etdikdən sonra sülh müqaviləsinin imzalanmasına heç bir maneə yoxdur. Ermənistanın buna nə dərəcədə hazır olması indi ciddi suallar doğurur. Sülh müqaviləsinin mətni nüvə fizikası deyil. Azərbaycanın təklif etdiyi beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, intensiv ikitərəfli danışıqlar yolu ilə sülh sazişinin mətni daha tez təmələnə bilər. Top indi Ermənistanın meydançasındadır”, - deyər H.Hacıyev vurğulayıb.

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycanın mövqeyi bellidir. Azərbaycan beynəlxalq hüquqa əsaslanan 5 baza prinsipini sülh sazişinin imzalanması üçün təklif edir. Ermənistanla təbliğatın getməsi isə heç də səbəbsiz deyil.

Çünki Ermənistanla revanşist qüvvələr var. Həm daxilə, həm də xaricə Ermənistanla Azərbaycan arasında gərginliyin daimi qalması maraqlı olan qüvvələr mövcuddur. Məhz bu təbliğat həmin qrupların və güclərin tərəfindən yayılır: “Ermənistan cəmiyyətində qəsdən o ovqat yaradılmağa çalışılır ki, hətta sülh müqaviləsinin belə faydası olmayacaq, guya Azərbaycan Ermənistan ərazilərinə hücum etməyi planlayır. Bu kimi təbliğat və məlumat diqqət edirsinizsə, Ermənistan mətbuatı ilə yanaşı Qərb mediasında, siyasi dairelərinə geniş şəkildə tirajlanır. Bunun da əslində səbəbləri bellidir. Birincisi, odur ki, sülh müqaviləsinin indiki şəraitdə imzalanması bölgədə maraqlı olan və Rusiya ilə geopolitik mübarizə aparan, onu sıxışdırıb bölgədən çıxarmağa çalışan dövlətlər hal-hazırda Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasında maraqlı deyillər. Həmin dövlətlər bölgədə yerləşmək üçün gərginlik və təxribatlardan istifadə etməyə çalışırlar. O cümlədən, sülh prosesində danışıqlar masasında Azərbaycanın mövqeyini zəiflətmək üçün ona təzyiqlər etməyə çalışırlar. Bu təzyiq mexanizmlərindən biri də Azərbaycanı ələyinə Ermənistan daxilində güclü əks-təbliğatın aparılması, Azərbaycanın sülh müqaviləsinə məhəl qoymayacağı rəyinin formalaşdırılmasıdır”.

“Ermənistanla bağlı hər şey mümkündür”

Borrellin sözçüsü Avropa Sülh Mexanizmindən danışdı

Avropa İttifaqının Xarici siyasət və Təhlükəsizlik məsələləri üzrə Ali Nümayəndəsi Cozep Borrellin mətbuat katibi Peter Stano Avropa Sülh Mexanizmi çərçivəsində Aİ-nin Ermənistanla necə kömək edə biləcəyi barədə danışdı.

APA xəbər verir ki, Peter Stano “armenpress”ə müsahibəsində bildirib ki, Avropa İttifaqının maliyyə aləti olan Avropa Sülh Mexanizmi vasitəsilə ölkələrə dəstək verilir.

“Məsələn, biz Ukraynada bu mexanizmdən ukraynalı hərbiçilərə ölkəni Rusiyanın qeyri-qanuni təcavüzündən müdafiə etməkdə kömək üçün istifadə edirik.

Lakin digər ölkələrdə biz Avropa Sülh Mexanizmindən sülh missiyalarımızı, müşahidə və ya monitoring missiyalarımızı maliyyələşdirmək üçün istifadə edirik. Ermənistan da bu belədir. Məsələn, hazırda Ermənistanla olan Aİ missiyası da Avropa Sülh Mexanizmi vasitəsilə maliyyələşdirilir. Ölkənin təhlükəsizliyini, sabitliyini və möhkəmliyini dəstəkləməyin müxtəlif yolları var. Beləliklə, üzv dövlətlər, Ermənistanı Avropa Sülh Mexanizmi vasitəsilə necə dəstəkləyə biləcəyimizə baxmaq imkanlarını öyrənmək istədiklərini söylədilər. Yəni də bu prosesin başlanğıcıdır. Beləliklə, biz necə dəstəkləmək, nə ilə dəstəkləmək yollarına baxırıq. Bu dəstəyin necə olacağı ilə bağlı hələlik konkret təklif yoxdur. Ancaq başqa ölkələrə nəzər saldıqda, biz nə edirik? Məsələn, Moldova ilə bağlı biz onların xarici müdaxilələrə qarşı durma qabiliyyətini yaxşılaşdırır, kiberhücumlarla mübarizə imkanlarını təkmilləşdirməyə kömək edirik. Beləliklə, bunlar Avropa Sülh Mexanizmi vasitəsilə dəstəklənən yollardır, lakin yenə də Ermənistanla bağlı hər şey mümkündür. Beləliklə, üzv dövlətlər Ermənistanı dəstəkləmək üçün Avropa Sülh Mexanizmindən istifadə etməyin ən yaxşı yolunun nə olacağı ilə bağlı müzakirələrə başlayırlar”, - Stano qeyd edib.

Politoloq qeyd etdi ki, Azərbaycan hələ də Ermənistanın işğalı altında olan 8 kəndin azad edilməsini istəyir. Azərbaycanın bu qanuni istəyini erməni cəmiyyətinə Azərbaycanın Ermənistan ərazisinə iddiası, Azərbaycanın Ermənistan ərazilərinə hücum etməsi, yeni ərazilər tutmaq iştahının olması kimi təqdim edirlər: “Azərbaycan Zəngəzur dəhlizini güc yolu ilə açmaq niyyətində ol-

madığını dəfələrlə bəyan etmiş və Ermənistan daxilindəki və xaricdəki bir sıra qüvvələr Azərbaycanın Zəngəzura hərbi müdaxilə edəcəyi təbliğatını da aparırlar. Bütün bu təbliğatın əsas məqsədi Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasını ləngitmək, sülh danışıqlarını pozmaqdır. Bunun da arxasında hansı güclərin durduğu məlumdur”.

□ Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

Rusiyanın Ukraynaya hücumundan sonra dünyada yeni global iqtisadi-ticari şərtlərin formalaşması prosesi gedir. Qərbi Rusiyanı böyük ölçüdə təcrid etmək üçün bütün mümkün vasitələri işə salıb. Bu vasitələrdən biri də Rusiya ərazisindən keçən ticarət yollarına alternativlərin yaradılması, inkişaf etdirilməsidir. Bu proses Asiyadan Avropaya və əksinə ticarət marşrutlarının yenidən cızılmasına gətirib çıxarmaqdadır.

Ukraynadakı işğalçı niyyətindən əl götürməyən Rusiyanı cəzalandırmaqda qətiyyətli olan Avropa Asiyadan yükdaşımalarda Rusiya ərazisindən kənara çıxarılması planlarını sürətləndirir. Yüklərin hamısının dənizlə daşınması Suvəyş kanalının ötürücülük imkanlarına görə mümkün olmadığı üçün quru yollara diqqət artır. Bu isə nəzərləri Asiyanın postsovet dövlətlərinə yönəldir. Avropa İttifaqı hazırda Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Türkmənistan və Tacikistanla ticarət marşrutları üzrə əməkdaşlığı sürətlə dərinləşdirməkdədir. Xüsusilə regionun aparıcı ölkələri olan Qazaxıstan və Özbəkistanla münasibətlər dərinləşdirilir, ticarət daşımalarının artacaq həcmələrinin ötürülməsi üçün infrastrukturun genişləndirilməsi istiqamətində onlara dəstək verilir.

Rusiya, aydın məsələdir ki, Avropanın planlarını görür və bölgədə öz maraqlarını təmin etmək üçün müxtəlif əks-planlar həyata keçirməyə çalışır. Bu sahədə Asiyanın postsosialist ölkələri arasındakı müəyyən fikir ayrılıqları Moskva üçün ciddi fərsətlər yaradır. Məsələn, on ilə yaxındır Qazaxıstanla Qırğızıstan sərhədindəki gömrük keçid məntəqələrinin işinin təkmilləşdirilməməsi Qırğızıstan üçün ciddi problemlərə səbəb olmaqdadır. Son illərdə Qırğızıstan yük avtomobillərinin Qazaxıstan gömrük məntəqələrində bir neçə kilometrlik növbələrinin yaranması adətən hələ çevrilib: ildə ən azı 4-5 dəfə belə problem meydana çıxır. Qazaxıstan bunu texniki problem kimi qiymətləndirərsə də, artıq Qırğızıstanda Astananı Çindən yükdaşımalarda monopoliya yaratmaqda ittiham edirlər. Qırğız tərəfində çoxları əmindirlər ki, Qazaxıstan Qırğızıstan daşıyıcılarını Çindəki tərəfdaşların nəzərində etibarsız hala gətirmək üçün yük maşınlarını vaxtında buraxmır. İllər boyu ölkələr arasında ciddi gərginliklərə səbəb olan problemi, aydın məsələdir ki, Rusiya da görür. Getdikcə üzünü daha çox Qərbə çevirən, öz ərazisindən sanksiyalı malların Rusiyaya daşınmasını əngəlləyən Astananı oyundankənar vəziyyətə salmaq üçün

Global ticarət daşımaları uğrunda böyük mübarizə

Yeni təşəbbüslər Azərbaycan üçün nə vəd edir?

Moskva Bışkekdeki narazıları öz tərəfinə cəlb edir. Artıq Qırğızıstan, Özbəkistan və Rusiya Qazaxıstan ərazisindən yan keçən nəqliyyat dəhlizinin yaradılması və inkişafı barədə razılığa gəliblər. Müvafiq memorandum Daşkənddə Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı nəqliyyat forumunun yekunlarına görə üç ölkənin müvafiq nazirliklərinin rəhbərləri tərəfindən imzalanıb.

Alternativ marşrut Özbəkistan və Türkmənistandan keçir. Daha sonra Xəzər dənizi boyunca yük maşınlarını Türkmənbaşı limanından bərə ilə həm Bakıya, həm də Rusiyanın Mahaçqala və Həştərxana limanlarına daşımaq olar. Bışkekdekilər bu marşruta Qırğızıstandan Rusiyaya və Avropaya yüklərin çatdırılması üçün yeganə yola - Qazaxıstan üzərindən keçən marşruta alternativ kimi baxırlar. Yeni marşrutla yükdaşımalar Qazaxıstandan keçən yolla müqayisədə bəzi bəzi gələcək, lakin Bışkekde Türkmənistan və Azərbaycanın onlara müəyyən güzəştlər tətbiq edəcəklərinə inam böyükdür. Eyni zamanda Qırğızıstan tərəfi bahalı dəniz daşımalarından qaçmaq üçün yüklərin İran üzərindən Azərbaycana, buradan isə Rusiya və Avropaya daşınması variantını müzakirə edir. Çünki Xəzərin Şimal əraziləri çox dayazdır, ağır gəmi-bərələrlə yükdaşımaların təmin olunması üçün Rusiya və Qazaxıstan limanlarında yüksək maliyyə tutumlu və uzunmüddətli işlərə ehtiyac var. Buna görə də yüklərin Türkmənistan və İrandan Azərbaycan üzərindən daşınması ən əlverişli variant hesab olunur. Buna

baxmayaraq, bu ilin yanvarında Mahaçqalada əldə olunan razılaşmaya əsasən Rusiya tərəfi artıq Xəzərlə daşımaları həyata keçirmək üçün "Bəstəkar Rahmani-nov" və "Bəstəkar Elza İbrahimova" adlı avtobərləri ayırıb. Qırğızıstan tərəfi ilkin mərhələdə gündəlik 40 iri yük maşını ayırdığını, növbəti mərhələlərdə onların sayının 200-dək çatdırmaq mümkün olduğunu açıqlayıb. Türkmənistan isə Qırğızıstandan Rusiyaya gedəcək malların müvəqqəti saxlanması üçün anbarları təqdim edəcəyini bildirib. Aşqabad həmçinin xüsusi liman təsərrüfatının ərazisində yeni anbarların tikintisinə də başlayıb.

Asiyadan Avropaya yükdaşımalara iddialı olan Özbəkistan həm Qazaxıstandan keçən Transxəzər dəhlizi layihəsinin fəal iştirakçısı olmağa çalışır, həm də yeni bir marşrutun təşəbbüskarlardan birinə çevrilib. Noyabrın 2-də İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Daşkənddə keçirilən toplantısı çərçivəsində Özbəkistan, Türkmənistan, İran və Türkiyə beynəlxalq multimodal dəhlizinin yaradılması barədə razılığa gəliblər. Dörd ölkənin nəqliyyat qurumlarının rəhbərləri tərəfindən razılaşma protokolu imzalanıb. Özbəkistan Nəqliyyat Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, dəhliznin yaradılmasında əsas məqsəd Asiyadan Avropaya yükdaşımaların həyata keçirilməsidir. Tərəflər marşrutu daşıyıcılar üçün cəlbəedici etmək məqsədilə vahid və rəqəbatqabiliyyətli tariflərin tətbiqi, hüquqi-normativ bazaların uğunlaşdırılması barədə razılığa gəlib-

lər.

Göründüyü kimi, beynəlxalq ticarət daşımaları uğrunda mübarizə getdikcə qızışır və hər ölkə bu prosesdən maksimum qazancılı çıxmağa çalışır. Təcrübə göstərir ki, belə mübarizələrdən həmişə bütün tərəflərlə işləyən, güzəştlərə getməyi bacaran ölkələr daha çox qazanırlar. Hazırda Azərbaycan məhz bu yolla gedir: təkliflərə, əməkdaşlıqları tam açıqlıq, bütün tərəfdaşlar üçün məqbul variantların tapılması üçün güzəştlərə gəldikdə, öz infrastrukturunu bütün istiqamətlərdən gələcək yüklərin qəbuluna hazır etmək. Bu amil Azərbaycanın fəal təşəbbüskarı olduğu Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutunu mümkün marşrutlar arasında önə çıxarır. 2014-cü ilin fevral ayında Azərbaycan, Qazaxıstan və Gürcüstanın müvafiq strukturlarının iştirakı ilə başlatılan bu layihəyə sonradan Ukrayna, Rumıniya və Polşa qoşulub. Hazırda marşrut Çin-Qazaxıstan sərhədindən başlayır və Qazaxıstan, Xəzər dənizi, Azərbaycan və Gürcüstan ərazisindən keçərək Avropaya qədər uzanır. Bütün marşrut boyunca vahid tarif yaradılıb, "vahid pəncərə" prinsipi tətbiq olunur.

Azərbaycan Bakı Ələt dəniz limanının ötürücülük gücünü 25 milyon tona çatdırmaq işlərinin mühüm hissəsini təmin etməyə çalışır. Bu ilin sonuna qədər isə Bakı-Tiflis-Qars (BTQ) dəmir yolu xəttinin Gürcüstan ərazisində genişləndirilməsi işləri başa çatdırılacaq. İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarovun Bakıda "Dayanıqlı maliyyə və investisiya" mövzusunda keçirilən II

Bakı Forumunda verdiyi məlumata görə, bu layihənin tam reallaşdırılması Azərbaycanın beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərindəki mühüm rolunu oynadığını göstərir: "Şərq-Qərb və Şimal-Cənub beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin kəsişməsində yerləşən Azərbaycan bir sıra strateji nəqliyyat layihələrinin təşəbbüskarı kimi çıxış edir. Ölkəmizin maliyyə dəstəyi ilə inşa edilmiş BTQ dəmir yolu 2017-ci ildə istismara verilib. Digər mühüm layihə isə Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanıdır. Bu limanın yanında yerləşən və müasir infraqururura malik olan Ələt Azad İqtisadi Zonası yerli və xarici investor cəlb etməklə yüksək əlavə dəyərli, ixrac yönümlü məhsul və xidmətlər istehsalını təşkil edəcək, Azərbaycanın tranzit imkanlarını genişləndirəcək, yükdaşımaları artıracaq. Sosial-iqtisadi inkişaf strategiyamızda da ölkəmizin regional həba və e-ticarət mərkəzinə çevrilməsi nəzərdə tutulur".

Bundan əlavə, Orta Dəhliz ölkələri arasında tranzit daşımalara aid məlumatların öncədən mübadiləsinin təmin edən elektron gömrük qeydiyyatı portalının yaradılmasına başlanıb. Azərbaycan Dövlət Gömrük Komitəsinin sədr müavini Natiq Şirinovun verdiyi məlumata görə, bu ilin mart ayında 6 ölkə arasında protokol imzalanıb. Protokola əsasən Orta Dəhliz boyu malların hərəkət edəcəyi ölkələrin sistemə daxil edilməsi, tranzit məsələlərinin maksimum sadələşdirilməsi hədəflənib:

"Həmin protokol əsasında çərçivə sazişi hazırlanıb. Müvafiq prosedurlardan sonra aidiyyəti ölkələrə imzalanması üçün göndəril-

cək".

Bu günlərdə verilən məlumata görə, "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin (ADY) törəmə müəssisəsi - "ADY Konteyner" MMC dünyanın ən böyük gəmiçilik şirkətləri "Maersk" və "Cosco" ilə əməkdaşlığa başlayır. "ADY Konteyner" elan edib ki, bu layihələr çərçivəsində dəniz xətləri və dəmir yolu vasitəsilə müxtəlif istiqamətlər üzrə konteynerlərlə yükdaşımaların həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

"Maersk" və "ADY Konteyner" şirkətlərinin birgə səyi ilə ilk olaraq yüklərin konteynerlərlə İspaniyadan Qazaxıstanın Aktau limanına çatdırılması həyata keçiriləcək. Balıq yemi ilə yüklənmiş konteynerləri "Maersk" gəmi ilə Gürcüstanın Poti limanına gətirəcək. Burada konteynerlər platformalara yüklənərək "ADY Konteyner"-in operatorluğu ilə dəmir yolu vasitəsilə Bakı limanına çatdırılacaq. Daha sonra konteynerlər gəmi ilə Bakı limanından Aktau limanına aparılacaq.

"Cosco" ilə əməkdaşlıq çərçivəsində isə Qazaxıstandan çıxan konteyner qatarı dəmiryolu ilə Yalama stansiyasından Azərbaycana daxil olacaq, buradan isə Poti limanına çatdırılacaq. Daha sonra metallurgiya sənayesi məhsulları ilə yüklənmiş konteynerlərin gəmilərlə İtaliyaya çatdırılması nəzərdə tutulur. Yükdaşımanın Azərbaycan və Gürcüstan ərazisi ilə operatoru "ADY Konteyner"dir.

Azərbaycan bu ilin sonunadək Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsi çərçivəsində Rusiya ilə Rəşt-Astara dəmiryol xəttinin tikintisi üzrə saziş imzalayacaq. Eyni zamanda Astaradan İran Astarasında avtomobil daşımalarının artımını təmin etmək üçün Araz çayı üzərindən yeni körpünün tikintisi tamamlanmaq üzrədir.

Bakının Asiyadan gələcək yükləri ötürmək üçün daha bir layihəsi Zəngilandan İran üzərindən Naxçıvana, oradan isə Türkiyə və Avropaya yükdaşımalar üçün nəzərdə tutulan dəmiryol və avtomobil yolunun tikintisini nəzərdə tutur. Artıq bu layihə üzrə hər iki yolun fiziki tikintisinə başlanıb.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski Rusiya ilə münəqişəni dondurmaq əvəzinə, ona son qoymağa çağırır. Bu barədə o, afrikalı jurnalistlərə müsahibəsi zamanı bildirib. Onun fikrincə, dondurulmuş münəqişə durğunluğu ifadə edir. O, Ukraynanın 2014-cü ildən bəri bu vəziyyətdə olduğunu qeyd edərək, "Eyni müharibə, lakin düşməyə cavab vermək qabiliyyəti olmadan, gələcəyə ümid olmadan, sərmayəyə ümid olmadan" davam edən müharibə.

Zelenski həmçinin bildirib ki, Kiyev "heç bir dalana tab gətirə bilməz". "Biz sülh istəyirik. Sonu fərqli ola bilər, kiminsə xoşuna gələ bilər, kiminsə gəlməyə bilər, amma bu bizə lazımdır", - qeyd edib.

Zelenski təklif etdiyi "sülh formulu"nu yenidən xatırladı. Ukrayna prezidenti bildirib ki, Rusiya tərəfi "sülh formulu"nun şərtlərini yerinə yetirərsə, münəqişə sona çata bilər. On bəndlik təklifi o, 2022-ci ilin noyabrında açıqlayıb. Ayrıca bir bənddə "Ukraynanın ərazi bütövlüyünün bərpası" vurğulanıb. Rusiya isə Zelenskinin təklifini danışıqlara hazırlıqsızlıq əlaməti adlandırır. Başqa yandan, Ukrayna parlamentinin Zelenskiyə Putinlə sülh

Rusiya ilə sülh anlaşması Zelenskisiz olacaq? - rəylər

Əhəd Məmmədli: "Zelenski buna müqavimət göstərsə, ya istefaya gedəcək, ya da..."

Kənan Rövşənoğlu: "Ukrayna ikinci Əfqanıstan olmadı"

Asif Nərimanlı: "Zelenskinin iki yolu qalır, ya danışıqlara və güzəştlərə getməlidir, ya da..."

Əks-hücum uğursuzluğa düşər olduqdan sonra Avropa və Amerikadan narazılıq səsləri gəlməyə başladı. Müharibə uzandıqca və nəticə əldə edilməyincə narazılıqlar çoxalacaqdır. Daxildə də əvvəlki konsensus yoxdur. Birinci Zelenskiden onun əsas təbliğatçısı Arestoviç qopdu. Arestoviç artıq gələn prezident seçkiləri üçün namizəd olaraq özünə qərargah toplağa başlayıb. Düzdür, onun Ukraynanın gələcək prezidenti olacağını düşünmürəm.

Gələn ilin noyabr ayında ABŞ-da keçiriləcək prezident seçkilərində respublikaçılar və ələlxüsüs Tramp qalib gələrsə, onda rəsmi Kiyev üçün Qərbdən dəstək almaq daha da çətinləşəcək. Tramp yenicdən prezident seçiləcək halda Ukrayna - Rusiya müharibəsini bir günə dayandıracağını söyləyib. Əgər əvvəl vaxt Ukraynanın xeyrinə işləyirdisə, indi əksinədir. Müharibə uzandıqca və nəticə əldə edilməyincə Zelenski iqtidarının ətrafında halqa daralacaq.

da gələn il prezident seçkiləri keçirilməlidir. Doğrudur, hazırda müharibə davam etdiyi üçün seçkilər qanuna əsasən təxirə salına bilər. Hətta belə çağırışlar da olub. Lakin belə görünür ki, seçkini keçirmək istəyən qüvvələr də çox güclüdür. Son bir ayda baş verənlər, xüsusən də prezident Zelenskinin Vaşinqton səfərindən sonra Qərb mediası Vaşinqtonun Zelenskiyə Rusiya ilə danışıqlara getməyi təklif etdiyi haqda yazmağa başlayıb. Yaxın Şərqdə mü-

Zaxarova: "Qərb Ermənistandan vəhşi kimi yapışıb"

"Biz yalnız konkret marşrutun yaradılmasının deyil, Cənubi Qafqazda iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının tamamilə blokdan çıxarılmasının tərəfdarıyıq".

Bunu Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Mariya Zaxarova dünən keçirdiyi brifinq zamanı çıxışında bildirib.

"Biz bunun şəffaf, qarşılıqlı faydalı şəraitdə baş verməsinin tərəfdarıyıq. Bu, sadəcə söz deyil, işdir", - Zaxarova deyib.

XİN sözcüsü qeyd edib ki, baş nazir müavinlərinin həmsədrlik etdiyi Üçtərəfli İşçi Qrupu çərçivəsində həm Ermənistanın, həm Azərbaycanın, həm də onların qonşularının maraqlarına uyğun olaraq məhz bu cür iş aparılır.

Onun sözlərinə görə, üç ölkə liderinin 2021-ci ilin yanvarında başladığı kommunikasiyaların blokdan çıxarılması prosesi hələ də başa çatmayıb.

"Ermənistan rəhbərliyinə müqavilələri kağız üzərində yekunlaşdırmağa nəyin mane olduğunu çox yaxşı bilirlik. Bu, Ermənistanın hazırkı rəhbərliyinin qərblı dostlarının məsləhətidir", - Zaxarova əlavə edib.

Zaxarova əlavə olaraq qeyd edib ki, Qərb Ermənistandan vəhşi kimi yapışıb. O, Zəngəzur məsələsində də Qərbin mane olduğunu bildirib.

danışıqları aparmağı yasaqlayan qərar var. O zaman necə olacaq? Rusiya ilə sülh Zelenski olmadanmi gerçəkləşəcək? Qərb onu hansısa şəkildə əvəzləmək fikrinə düşə bilərmi?

Xatırladaq ki, 2024-cü ilin mayında Ukraynada qanunla növbəti prezident seçkiləri keçirilməlidir.

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında proseslərin durmadan Rusiyanın xeyrinə işlədiyini qeyd etdi: "Ukrayna parlamentində müharibəyə görə seçkilərin ertələnməsi müzakirədir. Zelenskiyə artıq təzyiqlər başlayıb. İstər xaricdən, istərsə də daxildən.

Sonra yavaş-yavaş müxalifətin əsas liderləri keçmiş prezident Poroşenko və Kiyevin meri Klıçko danışımağa başladı. Poroşenko-Klıçko birliyinə danışıqlara başlanıldı. İndi də prezident Zelenski ilə silahlı qüvvələrin baş komandanı Zalujni arasında hansısa narazılıqlar olduğu bildirilir. Ukraynada silahlı qüvvələrin baş komandanı prezident heç müdafiə naziri də deyil. Bu ölkədə baş komandan silahlı qüvvələrin rəhbəri sayılır. Belə bir konfigurasiyaya malik olan Ukrayna siyasi-hərbi istiblaşmentində çatlar yaranmağa başlayıb. Üstəlik Fələstin müharibəsi Ukrayna müharibəsini dünya ictimaiyyəti gözündə ikinci plana saldı.

Biz bütün bunlar haqqında əvvəlcədən deyirdik, onda eyforiyada olanlar bizə qulaq asmaq istəmirdilər. Əgər Vaşinqton, London və Brüssel qəti qərara gəlsələr, Zelenski, ya da Zelenskisiz atəşkəs elan ediləcək. Zelenski buna müqavimət göstərsə, ya istefaya gedəcək, ya da sivil, ya qeyri-sivil yolla göndəriləcək. Kloun öz işini gördü, o artıq gedə bilər. Zelenski müqavimət göstərsə, onun Qərbdəki hamiləri protejeləri Saakaşvildən betər vəziyyətə sala bilərlər. Zelenskinin üstü çizilmək üzrədir deyə düşünürəm".

Tanınmış siyasətçisi Kənan Rövşənoğlu Ukraynanın danışıqlara doğru sürükləndiyini düşünür: "Ukrayna-

haribənin alovlandırılması, ABŞ-ın Ukraynaya yardımı azaltması, respublikaçıların Ukraynaya yardıma etiraz etməsi kimi hərəkətlər bu iddiaları təsdiqləyir. Yeni Qərbin Rusiyanın sərt sanksiyalar nəticəsində zəifləyəcəyi, Ukrayna cəbhəsində ağır itkilərə məruz qalıb daxildə sosial partlayışa səbəb olacağı ilə bağlı planı gözələnən effekti vermədi. Ukrayna ikinci Əfqanıstan olmadı. Üstəlik İsrail-Fələstin münəqişəsi dünyanın diqqətini başqa yönə çəkdi. Ona görə də Ukrayna hakimiyyətini tədricən Rusiya ilə danışıqlara Vadar edilməsi gündəmə gəlir. Güman ki, danışıqlar gələnləki seçkilərdən sonra qurulacaq yeni höku-

mət tərəfindən aparılacaq. Hazırda Ukraynada prezident administrasiyasının rəhbəri Yermak və ordu komandanı Zalujni ölkənin gələcək lideri postuna ən iddialı namizədlər sırasındadır. Ancaq sürpriz adlar da ola bilər".

Siyasi analitik Asif Nərimanlı Ukrayna rəhbərinin iki yolunu qaldığını qeyd etdi: "Bütün müharibələr mütləq masada bitir, bu, dəyişməyən prinsipdir. Ukrayna müharibəsi də belə olacaq, hansı tərəfin üstünlük əldə etməsinə asılı olmayaraq, sona danışıqlara gedəcəklər. Hazırda Ukraynanın istəyinə nail ola bilmədiyi görünür, o cümlədən, Qərbdə məsələni bitirmək istəyirlər. İndiki şərtlərdə bu Ukraynaya sərf etmir, amma prosesin uzanması he iqtisadi, həm də siyasi baxımdan Qərb cəbhəsinə sərf etmədiyi görünür. Bunun onlara səbəbini sadalamaq olar, lakin iki məqam hazırda hələdici amil daşıyır. Birincisi, Qəzzada davam edən müharibədir, istisna deyil ki, müharibənin arealı genişlənə bilər. Qərb iki cəbhədə döyüşmək

istəmir. İkincisi, ABŞ-da 2024-cü ildə prezident seçkilərinin keçirilməsidir. Vaşinqton seçkiyə qədər Ukrayna müharibəsində konkret nəticə əldə etmədiyi görünür. Zelenskinin güzəştə getməsi və Rusiya ilə danışıqlara başlaması üçün təzyiqlərə məruz qaldığına dair məlumatlar var. Son dövrlər Qərb mediasında bütün uğursuzluqların Zelenskinin üzərinə yüklənməsi istiqamətində kampaniya xarakteri daşıyan təbliğat aparılır. Bu halda Zelenskinin iki yolu qalır, ya danışıqlara və güzəştlərə getməlidir, ya da postundan uzaqlaşmalıdır. Zelenski heç bir seçim etmir və döyüşməyə davam etmək niyyətindədir. Fikrimcə, Qərb cəbhəsi Rusiya ilə masaya əyləşmək qərarını konkretləşdirəndən sonra Zelenskiyə təzyiqləri artıracaq. Əks təqdirdə, onun devrilməsi də gündəmədir. Zelenski və Zalujni arasında baş verən qarşıdurmanın da bu prosesin tərkib hissəsi olduğunu düşünürəm".

□ Cavanşir ABBASLI
"Yeni Müsavat"

2023-cü ilin 10 ayı ərzində Azərbaycana 69 milyon 996 min dollar dəyərində (119 milyon manat) 34 860 ton ət idxal olunub.

“Yeni Müsavat” Dövlət Gömrük Komitəsinin aylıq hesabatına istinadən xəbər verir ki, ət idxalı dəyər ifadəsilə 11.8%, miqdar ifadəsilə 3% artıb. 2022-ci ilin 10 ayı ərzində Azərbaycana 62 milyon 610 min dollar dəyərində 33 806 ton ət idxal olunub.

Azərbaycanın getdikcə xaricdən daha çox ət almasının səbəbi nədir? Bu amil gələcəkdə ətlə bağlı qıtlıq olacağına dəlalat edirmi? Yaxud ətin qiymətinə də təsiri ola bilərmi?

İqtisadçı ekspert Eyyub Kərimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, bu gün ölkəmizdə statistik rəqəmlərə əsasən iribuynuzlu və xırdabuynuzlu heyvanların sayında azalma baş verir: “Bunun da müxtəlif səbəbləri var. Ötən illərdən Rusiya-Ukrayna mü-

Bu il xaricdən daha çox ət almışıq, getdikcə qıtlaşır - nə edək...

Ekspertlər hesab edir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə heyvandarlıqla məşğul olan fermerlərə şərait yaradılmalıdır, yoxsa...

tiv amilləri var. Bunlardan biri əsasən heyvanların sayının azalmasıdır. Digər tərəfdən də əhali sayında artım və yemin qiymətinin artımı, həmçinin mövsümi amillər də öz təsirlərini göstərir. Çünki üzü payıza doğru gedəndə bizdə təbii örüş yerləri azalır və yem bahalaşır. İnsanların ətə olan tələbatını idxal hesabına müəyyənləşdiririk. Bu da öz təsirini göstərir. Əsasən yaz və payız aylarında biz müşahidə edirdik ki, ət tələba-

dən sonra bir heyvan üçün maliyyə yükü 25 manat azalıb. Qeyd edilirdi ki, bu fakt heyvan ətinin qiymətinin aşağı düşməsinə səbəb olacaq. Məsələn, 10 kiloqramlıq qoyunun ətinin hər kiloqramı üzrə maya dəyəri 2 manat 50 qəpik aşağı düşür. 15 kiloqramlıq qoyun ətinin hər kiloqramı üzrə isə maya dəyəri təqribən 1 manat 66 qəpik azalır.

Bundan sonra ətin qiymətində böyük artım müşahidə edilmədi. Amma

baxımdan kəndli bəşəriyyə-tə lazımdır”.

İqtisadçı Akif Nəsirli isə mediaya açıqlamasında deyib ki, heyvandarlıq məhsullarının - yem, ot və digər vasitələrin qiyməti qışa doğru daha da baha-laşacaq: “Ötən il də, bu il də ölkədə ot qıtlığı müşahidə olunub. Buna görə də otun qiyməti bahadır. Hazırda bir yonca presinin qiyməti 5 manatdan baha-dır. Bu qiymət qış aylarında 6-7 manata və daha

haribəsinə görə yemin qiyməti artıb. Bu da həmin sahədə çalışan fermerlərin işinə təsir göstərir və kənd təsərrüfatı sahəsində rentabelliği azaldır. Digər tərəfdən bizdə örüş yerlərinin azalması da hələ ki müşahidə olunur. Örüş yerlərini əsasən əkin yerləri əvəz edir. Sözsüz ki, bu gələcəkdə tənzimləməyə böyük ehtiyacı olan bir sahədir. Lakin düşünürəm ki, bu hal uzun zaman davam etməyəcək. Belə ki, işğaldan azad olunan bölgələrimizdə xeyli iqtisadi potensial var. Burada onların istiqaməti daha çox heyvandarlıqla bağlı olub. Düşünürəm ki, gələcəkdə heyvandarlığın inkişafı üçün geniş imkanlar olacaq. Aqroparklar da salınır. Bu gün ət idxalının artmasının da obyektiv və subyek-

tində azalma var idi. Ət istehsalında isə çoxalma var idi. Bu baxımdan hesab edirəm ki, növbəti illərdə bu proses daha müsbət istiqamətdə inkişaf edəcək”.

Yeri gəlmişkən, hazırda ətin qiymətində bahalaşma müşahidə olunmur, amma ekspertlər növbəti aylarda artımın olacağını bildirirlər. Yada salaq ki, ötən il Baş nazir Əli Əsədovun imzaladığı qərara görə, sahibkarlardan identifikasiya zamanı bir heyvan üçün tələb olunan xərclərinin azaldılması təmin edilib. Nəticədə yalnız şəhadətnamə verilir və baytarlıq pasportunun alınması tələb olunmur. Bununla yanaşı, bir heyvan üçün çəkilən rüsum xərci 5 manat da azalıb. Baytarlıq pasportunun ləğvi və nəzərdə tutulan dəyişikliklər-

ekspertlər bildirilir ki, “sahibkarlardan identifikasiya zamanı bir heyvan üçün xərclərin azaldılması, baytarlıq pasportunun alınmasının tələb olunmaması ətin qiymətinin ucuzlaşmasına səbəb olsa da, bu, qıtlığı aradan qaldırmaq üçün çıxış yolu deyil. Qida mühəndisi Ağa Salamov hesab edir ki, qıtlıq və inflyasiyadan çıxış yolu kəndliyə şərait yaratmaq, onları su və texnika ilə təmin etməkdir: “İnsanlar yaxşı bilir ki, “öküz ürəyi” giləsinin qiyməti dənə üyündən bahadır. Mövsümündə yetişən meyvə və tərəvəzlər yüksək qiymətə piştaxtaları bəzədi və heç kim onları almadı. Çünki o qiymətə satılan meyvə və tərəvəzlər maaşı aşağı olan bir vətəndaş üçün ayağını uzadacaq yorğan deyil. Bu

çox qiymətə qalxacaq. Buna görə də fermerlər əllərində olan heyvanların ətlik qismini bazara çıxarıb satmaq istəyirlər. Bu səbəbdən hazırda bazarda olan bolluq ətin qiymətinin bahalaşmasını bir qədər ləngidir. Dekabrın sonu yanvarın əvvəlindən başlayaraq ətin qiymətində daha yüksək tempdə bahalaşma müşahidə olunacaq: “Bunun səbəbi ət qıtlığıdır. Ölkədə kifayət qədər heyvan saxlanılmır. Bunun da səbəbi örüş yerlərinin məhdud olmasıdır. Nə qədər ki biz işğaldan azad edilmiş ərazilərdə heyvandarlıqla məşğul olan fermerlərə şərait yarada bilməyəcəyik, bu proses o qədər də davam edəcək”.

□ Afaq MİRAYIQ,
“Yeni Müsavat”

Qanuni qüvvəyə minmiş qiyabi hökmün ləğvi qaydası müəyyənləşir

Qanuni qüvvəyə minmiş qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi qaydası məlum olub.

APA xəbər verir ki, bu, Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin dünən keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılan Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxs qiyabi hökm və ya digər yekun qərar qanuni qüvvəyə mindikdən sonra könüllü gəldikdə və ya cəzanı icra edən orqanın sərəncamına verildikdə cəzanı icra edən orqan dərhal qiyabi hökm və ya digər yekun qərarı çıxarmış məhkəməyə qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi barədə məsələlərə baxılması üçün təqdimat verir.

Təqdimatın daxil olduğu vaxtdan 10 gün müddətində məhkəmə hökm və ya məhkəmənin digər yekun qərarlarının icrası qaydasında iclas təyin edir. Məhkəmənin iclasında barəsində qiyabi hökm və ya digər qərar çıxarılmış şəxs, müdafiəçi və prokurorun iştirakı məcburidir.

Məhkəmə barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxsə qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi barədə ərizə vermək hüququnu izah edir, bunu məhkəmə iclasının protokoluna daxil edir, barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxsə və onun müdafiəçisinə 10 gün müddətində cinayət işinin materialları ilə tanış olmaq üçün şərait yaradır. Cinayət işinin həcmindən böyüklüyü ilə əlaqədar barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxsin və ya onun müdafiəçisinin vəsatəti əsasında həmin müddət 30 günə qədər uzadılır.

Cinayət işinin materialları ilə tanışlıq başa çatdıqdan 48 saat ərzində barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxs və ya onun müdafiəçisi qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi barədə ərizə verməzsə, hakim qiyabi hökmün və ya digər yekun qərarın icrası barədə göstəriş verir və qiyabi hökm və ya digər yekun qərar ümumi qaydada icra olunur.

Barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxs və ya onun müdafiəçisi qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi barədə ərizə verdikdə, həmin qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi barədə qərar qəbul edilir və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi məqsədilə bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülür.

Həmçinin, layihəyə əsasən, qiyabi hökm və ya digər yekun qərar qanuni qüvvəyə mindikdən sonra barəsində qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarılmış şəxs könüllü gəldikdə və ya cəzanı icra edən orqanın sərəncamına verildikdə qiyabi hökm və ya digər yekun qərar çıxarmış məhkəmə cəzanı icra edən orqanın təqdimatı əsasında qiyabi hökm və ya digər yekun qərarın ləğv edilməsi və yeni məhkəmə baxışının keçirilməsi məsələsinə baxır.

Azərbaycanda sürücülük vəsiqələrində qadınların hicabla fotolarının yerləşdirilməsinə qoyulan qadağa aradan qaldırılıb. “Yeni Məsəvat” xəbər verir ki, bu barədə Lent.az-a sürücülük vəsiqəsi alan xanımlar məlumat veriblər.

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin inspektoru, polis leytenantı Elvin Hacıyev məsələ ilə bağlı mediaya açıqlamasında araşdırılma aparıldığını bildirib, lakin hələ nəticə barədə məlumat verilməyib.

Qeyd edək ki, uzun müddət idi Azərbaycanda şəxsiyyət və sürücülük vəsiqələrində xanımların hicablı fotolarına qadağa qoyulmuşdu. Bu da inanclı insanlar arasında narazılıqla qarşılanırdı. Hətta bu səbəbdən sənəd ala bilməyən bir çox xanımlar iş və təhsillə bağlı konstitusion hüquqlarını gerçəkləşdirə bilmirdilər.

Bəs şəxsiyyət vəsiqələri ilə bağlı qadağanın götürülməsi necə gözlənilir?

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəvat”-a dedi ki, müvafiq normativ hüquqi aktlarda başı örtülü formada şəxsiyyət vəsiqəsi üçün və digər sənədlər üçün şəkilin çəkilməsi qadağandır. “Burada açıq şəkildə qeyd edilir ki, şəxsiyyət vəsiqəsi, pasport alınarkən vətəndaşın başının açıq olması məsələsi şərtidir. Bunun da əsaslandırılması ondan ibarətdir ki, həmin şəxslərin tanınmasında müəyyən problemlər yarada bilər. Ona görə şəkil çəkilərkən başıaçıq çəkilməlidir. Bir neçə gündür mən də izləyirəm, bir xanımın başıbağlı sürücülük vəsiqəsi alması cəmiyyətdə geniş müzakirə olunub. Əslində mən bu məsələni parlamentdə bir neçə dəfə qaldırmışam ki, hazırda biometrik pasportlar verildiyinə görə artıq bu məsələ öz aktuallığını itirib. Xüsusilə, inanclı, dindar kəsində ciddi bir narahatlıq yaradıb. Bu narahatlığın aradan qalxması üçün belə bir məhdudiyyətin ləğvinə ehtiyac var. Bu gün insanlarımızın bununla bağlı ciddi əziyyət və narahatlıq keçirdiyini nəzərə alaraq düşünürəm ki, belə bir məhdudiyyətin aradan qaldırılmasına ehtiyac var. Xüsusilə də, söhbət hicablı olan xanımlardan gedir. Bizə də tez-tez bununla bağlı ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən müraciətlər daxil olur. Fikrimcə, bu məsələnin yaratdığı narazılıq nəzərə alınaraq gələcəkdə belə bir məhdudiyyətin aradan qaldırılması məsələsinə baxa bilərik. Bu məsələ yalnız və yalnız insanlarda narahatlıq və gərginlik yaradır. Eyni zamanda, radikal qruplar da o məsələdən dövlət əleyhinə istifadə etməyə çalışırlar. Onlar Azərbaycan dövlətinin guya dinə qarşı olduğunu, dinə qarşı siyasət həyata keçirdiyini davamlı olaraq müxtəlif müstəvilərdən qaldırmağa və bunu bir problem kimi göstərməyə çalışırlar. Ona görə bu məsələnin həllinə ehtiyac var. Onsuz da müasir texnologiya imkan verir ki, hətta başıbağlı olan şəxsin də şəxsiyyətini müəyyən edə bilərik. Həzrətdə belə bir müayinəyə ehtiyacımız yoxdur. Sonuncu hadisə də cəmiyyət tərəfindən bu qədər diqqətlə və maraqla qəbul edildi. Hesab edirəm ki, gələcəkdə bu məsələyə yenidən baxılması və müvafiq addımlar atılması məqsəduş olardı”.

Hicablı xanımlarla bağlı bu xəbər rezonans doğurdu - qadağa rəsmən qalır, amma...

Ceyhun Məmmədov: “Onsuz da müasir texnologiya imkan verir ki, hətta başıbağlı olan adamın şəxsiyyəti bilinsin, ona görə...”

Rəsul Mirhəşimli: “Bu qadağalar insan hüquq və azadlıqlarına, eləcə də Azərbaycanın qoşulduğu beynəlxalq normativ aktlara ziddir”

Araşdırmaçı jurnalist, ilahiyyatçı Rəsul Mirhəşimli mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəvat”-a dedi ki, “Yeni Məsəvat”-a dedi ki, müvafiq normativ hüquqi aktlarda başı örtülü formada şəxsiyyət vəsiqəsi üçün və digər sənədlər üçün şəkilin çəkilməsi qadağandır. “Burada açıq şəkildə qeyd edilir ki, şəxsiyyət vəsiqəsi, pasport alınarkən vətəndaşın başının açıq olması məsələsi şərtidir. Bunun da əsaslandırılması ondan ibarətdir ki, həmin şəxslərin tanınmasında müəyyən problemlər yarada bilər. Ona görə şəkil çəkilərkən başıaçıq çəkilməlidir. Bir neçə gündür mən də izləyirəm, bir xanımın başıbağlı sürücülük vəsiqəsi alması cəmiyyətdə geniş müzakirə olunub. Əslində mən bu məsələni parlamentdə bir neçə dəfə qaldırmışam ki, hazırda biometrik pasportlar verildiyinə görə artıq bu məsələ öz aktuallığını itirib. Xüsusilə, inanclı, dindar kəsində ciddi bir narahatlıq yaradıb. Bu narahatlığın aradan qalxması üçün belə bir məhdudiyyətin ləğvinə ehtiyac var. Bu gün insanlarımızın bununla bağlı ciddi əziyyət və narahatlıq keçirdiyini nəzərə alaraq düşünürəm ki, belə bir məhdudiyyətin aradan qaldırılmasına ehtiyac var. Xüsusilə də, söhbət hicablı olan xanımlardan gedir. Bizə də tez-tez bununla bağlı ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən müraciətlər daxil olur. Fikrimcə, bu məsələnin yaratdığı narazılıq nəzərə alınaraq gələcəkdə belə bir məhdudiyyətin aradan qaldırılması məsələsinə baxa bilərik. Bu məsələ yalnız və yalnız insanlarda narahatlıq və gərginlik yaradır. Eyni zamanda, radikal qruplar da o məsələdən dövlət əleyhinə istifadə etməyə çalışırlar. Onlar Azərbaycan dövlətinin guya dinə qarşı olduğunu, dinə qarşı siyasət həyata keçirdiyini davamlı olaraq müxtəlif müstəvilərdən qaldırmağa və bunu bir problem kimi göstərməyə çalışırlar. Ona görə bu məsələnin həllinə ehtiyac var. Onsuz da müasir texnologiya imkan verir ki, hətta başıbağlı olan şəxsin də şəxsiyyətini müəyyən edə bilərik. Həzrətdə belə bir müayinəyə ehtiyacımız yoxdur. Sonuncu hadisə də cəmiyyət tərəfindən bu qədər diqqətlə və maraqla qəbul edildi. Hesab edirəm ki, gələcəkdə bu məsələyə yenidən baxılması və müvafiq addımlar atılması məqsəduş olardı”.

Araşdırmaçı jurnalist, ilahiyyatçı Rəsul Mirhəşimli mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəvat”-a dedi ki, “Yeni Məsəvat”-a dedi ki, müvafiq normativ hüquqi aktlarda başı örtülü formada şəxsiyyət vəsiqəsi üçün və digər sənədlər üçün şəkilin çəkilməsi qadağandır. “Burada açıq şəkildə qeyd edilir ki, şəxsiyyət vəsiqəsi, pasport alınarkən vətəndaşın başının açıq olması məsələsi şərtidir. Bunun da əsaslandırılması ondan ibarətdir ki, həmin şəxslərin tanınmasında müəyyən problemlər yarada bilər. Ona görə şəkil çəkilərkən başıaçıq çəkilməlidir. Bir neçə gündür mən də izləyirəm, bir xanımın başıbağlı sürücülük vəsiqəsi alması cəmiyyətdə geniş müzakirə olunub. Əslində mən bu məsələni parlamentdə bir neçə dəfə qaldırmışam ki, hazırda biometrik pasportlar verildiyinə görə artıq bu məsələ öz aktuallığını itirib. Xüsusilə, inanclı, dindar kəsində ciddi bir narahatlıq yaradıb. Bu narahatlığın aradan qalxması üçün belə bir məhdudiyyətin ləğvinə ehtiyac var. Bu gün insanlarımızın bununla bağlı ciddi əziyyət və narahatlıq keçirdiyini nəzərə alaraq düşünürəm ki, belə bir məhdudiyyətin aradan qaldırılmasına ehtiyac var. Xüsusilə də, söhbət hicablı olan xanımlardan gedir. Bizə də tez-tez bununla bağlı ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən müraciətlər daxil olur. Fikrimcə, bu məsələnin yaratdığı narazılıq nəzərə alınaraq gələcəkdə belə bir məhdudiyyətin aradan qaldırılması məsələsinə baxa bilərik. Bu məsələ yalnız və yalnız insanlarda narahatlıq və gərginlik yaradır. Eyni zamanda, radikal qruplar da o məsələdən dövlət əleyhinə istifadə etməyə çalışırlar. Onlar Azərbaycan dövlətinin guya dinə qarşı olduğunu, dinə qarşı siyasət həyata keçirdiyini davamlı olaraq müxtəlif müstəvilərdən qaldırmağa və bunu bir problem kimi göstərməyə çalışırlar. Ona görə bu məsələnin həllinə ehtiyac var. Onsuz da müasir texnologiya imkan verir ki, hətta başıbağlı olan şəxsin də şəxsiyyətini müəyyən edə bilərik. Həzrətdə belə bir müayinəyə ehtiyacımız yoxdur. Sonuncu hadisə də cəmiyyət tərəfindən bu qədər diqqətlə və maraqla qəbul edildi. Hesab edirəm ki, gələcəkdə bu məsələyə yenidən baxılması və müvafiq addımlar atılması məqsəduş olardı”.

davam edir.

Hicablı xanımlara yaradılan bu qadağalar insan hüquq və azadlıqlarına, eləcə də Azərbaycanın qoşulduğu beynəlxalq normativ aktlara ziddir. Uzun illərdir inanclı insanlar bu problemin həllini gözləyirlər. Bir qadın hicab geyinməyə qərar veribse, bu onun şəxsi seçimidir. Bu seçimə də hörmətlə yanaşmaq lazımdır. Əksi baş verəndə bu hal şəxsi həyata müdaxilə kimi qiymətləndirilə bilər. Ölkə və beynəlxalq qanunlarla da şəxsi həyata yolverilməz sayılır.

Bir neçə il öncə Avropada belə bir hal yaşanmışdı. Pas-

port və sürücülük vəsiqəsi almaq istəyən baş örtülü qadınlardan “hicabın vacib olmasına dair” məsciddən sənəd gətirmələri tələb edilmişdi. Şəxsi seçimin məscid tərəfindən sənədləşdirilməsini və əsaslandırılmasını tələb etmək kimi yanlış qərar həmin ölkədə yaşayan müsəlmanların narazılığına səbəb olmuşdu.

Bizim ölkədə də pasport və şəxsiyyət vəsiqəsinin verilməsinə məsul olan məmurlar yerli və beynəlxalq normativ sənədlərə istinad edərək, uzun illərdən bəri yaşanan problemi həll etməlidir”.

Yeri gəlmişkən, məsələ

bundan əvvəl də gündəmə gələndə hüquqşünaslar bildiriblər ki, hicablı xanımlardan şəkil çəkdirəndə hicabı çıxartmaq tələbi Azərbaycan Respublikası Qanunvericiliyinə zidd hesab olunmur, lakin yerli və beynəlxalq məhkəmələrdə mübahisələndirilə bilər. Tələblərdə fotonun ağ fonda və naxışsız olması göstərilib, arxa fonda kölgə olmamalıdır, son vəziyyətini göstərmək üçün şəxs tərəfindən son 6 (altı) ay ərzində çəkilmiş olmalıdır.

Üz tam görünməli, saç düzüümü ilə birlikdə fotosəkilin ortasında olmalıdır. Fotosəkilə heç bir ləkə və ya əylmə olma-

malıdır. Rənglər neytral olmalı və üzün təbii rənglərini əks etdirməlidir. Kontrast yaxşı tənzimlənməli, detallar kifayət qədər kəskin və aydın olmalıdır. Gözlər açıq vəziyyətdə olmalı və aydın görünməlidir. Şəkil çərkən saçlar gözləri örtməməli və birbaşa kameraya baxmalıdır. Işıq üzə bərabər şəkildə əks olunmalı, əks və kölgə olmamalıdır. Fotosəkilə “qırmızı göz” olmamalıdır. Gözlər aydın görünməli, eynəkdə əks olunmamalı, rəngli eynək və ya gün eynəklərindən istifadə edilməməlidir. Eynək lensinin kənarı və ya çərçivəsi gözləri örtməməli və ya onları örtəcək qədər qalın olmamalıdır. Uşaqların fotosəkillərində başqa insanlar və əşyalar olmamalıdır. Fotosəkilə şəxsin mütləq istifadə etdiyi eynək və buna bənzər aksesuarlar istisna olmaqla, papaqlar, borular və s. obyektlər mövcud olmamalıdır. Hicablı fotolarda üz çənənin ucundan alınma qədər görünməli, üzde kölgə olmamalıdır. Şəxsiyyət vəsiqəsində hicablı fotonun yerləşdirilməsinə yol verilməməsi və hicablı xanımlardan şəkil çəkdirəndə hicabı çıxartmaq tələbi Azərbaycan Respublikası Qanunvericiliyinə zidd hesab olunmur, lakin yerli və beynəlxalq məhkəmələrdə mübahisələndirilə bilər”.

□ **Afaq MİRƏYOV,**
“Yeni Məsəvat”

Son 20 ildə 32 mindən çox şəxsin xarici təhsil sənədi tanınıb

“2003-cü ildən bu günə kimi 32 mindən çox şəxsin xarici təhsil sənədi tanınıb.

APA xəbər verir ki, bunu Təhsildə Keyfiyyət Təminatı Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri vəzifəsinin müvəqqəti icraçısı Kamran Rəsulov “Xarici dövlətlərin ali təhsilə aid kvalifikasiyalarının tanınması: prosedurlar və diqqət yetirilməli məqamlar” mövzusunda keçirilən konfransda deyib.

O bildirib ki, ötən il 3530 nəfərin xarici sənədinin ekspertizası həyata keçirilib:

“Cari ilin 15 noyabrına qədər 6144 ərizəçinin sənədinin ekspertizası aparılıb. Bu, keçən illə müqayisədə 74 faiz çoxdur. Ərizələrə baxılma müddəti 3 aydan 10 iş gününə endirilib”.

İsa Həbibbəyli: “Nobelə iddialı olmadıqca, heç vaxt bu mükafatı ala bilməyəcəyik”

Yazıcılarımız Nobel mükafatının verilməsi ilə bağlı tez-tez narazılıqlarını ifadə ediblər. Hətta Məmməd Araz bununla bağlı şeir də yazıb.

APA xəbər verir ki, bunu AMEA prezidenti akademik İsa Həbibbəyli “Nobel mükafatına aparan yolun dərsləri: mif, reallıqlar, uğurlar və çağırışlar” adlı konfransda deyib.

“Əlbəttə, bizim də haqqımız var. Ona görə də bizim sərvətimiz qədər intellektual tərəflərimiz də o istiqamətdə çalışmalıdır”, - akademik əlavə edib.

AMEA prezidenti Nobelin əlçatmazlığı, müqəddəsliyinin adamlarda ciddi məsuliyyət yaratdığını vurğulayıb:

“Adamlar ona əlçatan kimi baxmayıblar. Bu mənada bizim məqsədimiz həmin mifləri qırmaq, eyforiyanı aradan qaldırmaqdır. Tanzaniyalı bir adam, vyetnamlı siyasətçi, banqladeşli bir nəfər həmin mifləri götürdüylə

kimi biz də götürməliyik. Nobələ gedən yolda addımlamalıyıq. Biz iddialı olmadıqca, heç vaxt bu mükafatı ala bilməyəcəyik”.

O qeyd edib ki, Azərbaycan Nobələ ən az müraciət edən ölkələr sırasındadır:

“Fatma Rəhimova Vəlicanova adında bir həkim müharibə illərində namizəd olub və I Dünya müharibəsi başladığı üçün mükafat öz fəaliyyətini dayandı-

cıq əlyazma” əsəri də Nobel mükafatına təqdim olunub və qeydiyyata keçib. Bütün bunlar mükafat istiqamətində mühüm addımlardır”.

AMEA prezidenti əlavə edib ki, son illərdə Nobel üzrə ədəbiyyat və sülh mükafatları xaricində digərləri daha çox qrup halında, təşkilat və komanda halında namizədlərə təqdim edilir.

“Bu o deməkdir ki, dünyada kollektiv, yeni qrup halında tədqiqat işlərinin aparılması istiqamətində ciddi işlər görülür. Bu mənada, bizdə də bu cür müxtəlif beynəlxalq laboratoriyaya təcrübələrindən yararlanaraq eyniadlı mərkəzlər yaradılır”, - akademik əlavə edib.

İsa Həbibbəyli Azərbaycana da nə vaxtsa Nobel mükafatının gələcəyinə inamını ifadə edib.

Akademik əsas mükafatın gəlməsinin yox, Azərbaycan elminin inkişaf etdirilməsinin, dünya ilə ayaqlaşmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Taksi fəaliyyəti ilə bağlı qayda dəyişdirildi

Rəqəmsal inkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin Kollegiyası "Taksi minik avtomobillərinin sürücüləri üçün etik davranış və avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşıma-larını tənzimləyən normativ hüquqi aktlara dair xüsusi hazırlığın keçirilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edib.

Musavat.com xəbər verir ki, bununla bağlı nazir Rəşad Nəbiyev yeni qərar imzalayıb.

Qərara əsasən, taksi xidməti ilə bağlı xüsusi hazırlığın təşkili və keçirilməsi nazirlik yanında Azərbaycan Yürüstü Nəqliyyat Agentliyinə (AYNA), Elm və Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinə həvalə olunub. Həmçinin, dəyişikliklə bu işi mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, təhsil müəssisələri müqavilə bağlamaqla həyata keçirə biləcək.

Bundan başqa, xüsusi hazırlıq prosesinin keyfiyyətini yüksəltmək məqsədi ilə qrupların maksimum say həddi 20-dən 25-ə, mühazirələrin müddəti 31,5 saatdan 18 saata, praktiki məşğələlər 8,5 saatdan 6 saata endirilib, bununla da, yeni əlavə edilən yekun qiymətləndirmə (2 saat) müddəti ilə birlikdə ümumi müddət 42 saatdan 24 saata endirilib.

Bundan başqa, tədris proqramında istifadə olunan materialların həcmi artırılıb. Tədris zamanı sürücülərə inzibati ərazi vahidlərinin sərhədləri, dislokasiyası, tarixi mədəniyyət abidələri, sosial əhəmiyyətli obyektlər, ali təhsil müəssisələri, ticarət obyektləri və xəstəxanaların yerləşdiyi ərazilər öyrədiləcək, avtomagistrallar, giriş-çixış istiqamətləri, məsafələr, küçə və prospektlərin adları barədə ətraflı məlumatlar verilməsi tələbi isə ləğv edilib.

Həmçinin sürücülərin hazırlıq kurslarında iştirak etməsi üçün təqdim etməli olduğu sənədlər müəyyənləşdirilib. Belə ki, sürücülər şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surətini, bir ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüsündə) və sürücülük vəsiqəsinin surətini təqdim etməli olacaqlar.

Sürücü haqqında sənədləri Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər sürücülərdən tələb edilməyəcək.

Sənədlərini təqdim etmiş sürücülərə hazırlığın başlanılmasına azı 5 gün qalmış məlumat veriləcək, onlar tədris müddətində kağız və yaxud elektron daşıyıcılarda hazırlıq materialları ilə təmin olunacaqlar.

Nazirliyin Hüquq şöbəsinə tapşırılıb ki, yeni qərarı Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi üçün 3 gün müddətində Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etsin.

Məktəbdə təhsilin keyfiyyəti, sözsüz ki, onun rəhbərindən - direktorundan da asılıdır. Təşkilatçılıq bacarığı, savadlı və peşəkar pedaqoji kollektivin formalaşdırılması, əlbəttə ki, təhsil ocağı rəhbərinin üzərinə düşən ən mühüm missiyadır. Yüksək və nümunəvi əxlaqla bağlı tələb də öz yerində.

Təəssüf ki, zaman-zaman məktəb direktorları ilə bağlı narazı fikirlər səslənir. Bəs görəsən, direktorların ən düzgün seçimi necə aparılmalıdır?

"Yeni Məşavət"-in məlumatına görə, məsələ ilə bağlı AzEdu.az-a açıqlama verən Milli Məclisin Elm və

təhsil komitəsinin üzvü, deputat Ceyhun Məmmədova görə, direktorların təyinatı məsələsinə yanaşmanı dəyişmək lazımdır: "Bu məsələyə dəfələrlə münasibət bildirmişəm. Hətta parlamentin komitə iclasında da bu mövzunu qaldırmışam. Düşünürəm ki, direktorların təyinatı məsələsinə yanaşmanı dəyişmək lazımdır. Direktorlar təyin olunarkən yalnız onların bilikləri deyil, eyni zamanda onların psixoloji vəziyyəti, keçmiş, rüşvətə meyilli olub-olmaması, xarakteri təyin olun-

Məktəbin uğuru direktordan başlayır - onları düzgün necə seçməli...

Deputat: "Təcrübəsiz və idarəçi işləməyən müəllim imtahan verib direktorluq qazanır, daha sonra isə..."

malıdır. Bununla yanaşı onların təcrübəsi də nəzərə alınmalıdır".

Deputat qeyd edib ki, direktor seçimində bir müddət məktəb direktor müavinlərinə üstünlük verilməlidir: "Təcrübəsiz və idarəçi işləməyən müəllim imtahan verib direktorluq qazanır, daha sonra isə məktəbdə direktor vəzifəsində çalışır. Bu da öz növbəsində problem yaradır. Ona görə də imtahanlarda yalnız bilik yox, həmin şəxsin eyni zamanda idarəçilik qabiliyyəti, təcrübəsi nəzərə alınmalıdır. Hesab edirəm ki, direktor seçimində bir müddət məktəblərin direktor müavinlərinə üstünlük verilməlidir. Hansı ki, onların keçmişində şübhəli məqam, problem yoxdur. Bu məsələnin həlli üçün qeyd etdiyim məqamlar mütləq şəkildə nəzərə alınmalıdır. Yalnız bilik əsas meyar olmalı deyil".

Ekspertlər də qeyd edib ki, məktəb direktorları üzərlərinə düşən funksiyaları vaxtında, ardıcıl, sistemli, davamlı və keyfiyyətli həyata keçirmək üçün məktəb direktoru dərin elmi-nəzəri biliyə, geniş eridusiyyaya, həyatı və pedaqoji təcrübəyə, yüksək mənafe keyfiyyətlərə malik olmalıdır. O, uşaqları sevməli və onlara qayğı ilə yanaşmalı, bir pedaqoq kimi peşəsinin ustası, ixtisasının sahibi, lider-müəllim olmalı, pedaqoji kollektivdə olan nüfuzlu müəllimlərə hörmətlə yanaşmalı, onlardan çəkinməməlidir. Həmçinin vicdanlılıq, obyektivlik, məsuliyyətlik, alicənablıq xüsusiyyətləri xas olmalı, paxıllıq və kinlikdən uzaq olmalı, əla metodist, nəzakətli məsləhətçi, mehriban tərbiyəçi olmalı, təmkinlə, səbrlə uşaqları da, böyükləri də dinləməyi bacarmalıdır. İlk növbədə, özünə, sonra isə digərlərinə qarşı tələbkarlıq göstər-

məli, incə psixoloq olmalı, lazım gəldikdə o özünü müəllimin də, şagirdin də, valideynin də yerinə qoymağı bacarmalıdır.

Əsl direktor formal icraçı deyil, təşəbbüskar, yaradıcı insan olmalıdır, məktəbin hər bir işçisinin uğurunu məmnunluqla qarşılamalı, layiqincə qiymətləndirməli, dəstəkləməli, digərlərinə nümunə göstərməlidir. O, formalizmə, yalana, gözəndən pərdə asmağa qarşı amansız olmalı, səhvləri, nöqsanları etiraf etməyi, onların aradan qaldırılması yollarını tapmağı, məktəb həyatının gündəlik cari işləri axarında əsas məsələləri nəzərdən qaçırmamalıdır. Direktorun xarakterində ən böyük nöqsan kobudluq, qabalıq, sərtlik, çilgünlük, özünü ələ ala bilməməkdir.

Bu baxımdan ekspertlər direktorların təkcə test müsabiqəsi ilə bilik, bacarıqlarının deyil, həm də digər alətlərlə onların şəxsi xüsusiyyətləri, xarakteri, kollektivlə davranışlarının da yoxlanılmasının tərəfdarıdır.

Mövzu ilə bağlı təhsil eksperti Kamran Əsədov da "Yeni Məşavət"-a danışaraq: "Məlum olduğu kimi, ölkədə hazırda 4432 orta ümumtəhsil məktəbi var ki, bu müəssisələrdə fəaliyyət göstərən 3 minə qədər direktor müsabiqə yolu vasitəsi ilə vəzifəyə təyin olunub.

Xatırladıam ki, direktorların işə qəbulu 2013-cü ildən etibarən mərkəzləşmiş qaydada həyata keçirilir. Bu format etibarlı və şəffaflığın, əlçatanlığın təmin olunmasına xidmət etsə də, keyfiyyət baxımından o qədər də effektiv deyil. Çünki bəzi hallarda sualları əzbərləyənlər, müsabiqədən bu və digər yollarla keçənlər də məktəblərə direktor təyin oluna bilərlər. Bu baxımdan hesab edirəm ki, direktorlar vəzifəyə təyin olunarkən onların təkcə test tapşırıqları ilə vəsiyyəti ilə yoxlanılması effektiv deyil. Biz mütləq şəkildə xarici təcrübəni tətbiq etməliyik.

Fikrimcə, müsabiqədən öncədən müəllimlər ən azı 3-6 aylıq təlimlərə cəlb olunmalı, daha sonra imtahan keçirilməlidirlər. Müsabiqədən uğurla keçənlər isə tanınmış, nəticələri yaxşı olan direktorların yanında bir müddət direktor köməkçisi kimi çalışmalı, sistemi dərinləndirə bilməlidirlər. Çünki bəzi hallarda görürük ki, direktorların bir qismi məktəb sənədləşməsinə bilmirlər. Hətta bəzi hallarda jurnal yazanda belə ciddi qüsurlara yol verirlər. Bütün bunlar ciddi məsələlərdir.

Bəzi hallarda isə müşahidə edirik ki, testdən yüksək bal toplayan, amma xarakteri, şəxsi xüsusiyyətləri yaxşı olmayan şəxslər di-

rektor təyin olunur. Onlar vəzifəyə gedəndən sonra məktəb daxilində konfliktlər baş verir, müəllimlərlə, kollektivlə davranışda müəyyən qüsurlar ortaya çıxır. Buna görə də mütləq şəkildə məktəb direktorlarının təkcə biliklərini deyil, həm də onun şəxsi psixologiyasını, kollektivə uyğunluğunu müəyyən alətlər vasitəsi ilə yoxlamalıyıq. Hesab edirəm ki, əsas meyar testdən toplanan bal olmamalıdır. Həmin şəxs haqqında sınaq müddətində çalışdığı dövrə rəylər verilməlidir. Rəylər də obyektiv olmalıdır.

Beləliklə, təlimin, tədrisin uğurlu, keyfiyyətli olması bilavasitə direktora bağlıdır. Bəzi hallarda məktəbin komanda üzvləri yüksək hazırlıqlı olur, amma direktor onlarla işləyə bilmir. Bəzən isə görürük ki, peşəkar, yaxşı direktor zəif müəllimlərlə bilik və bacarığı o qədər də yüksək olmayan müəllimlərlə yaxşı uğur əldə edə bilir. Bu baxımdan hesab edirəm ki, biz məktəbi təşkil edənlərin yetişdirilməsi ilə məşğul olmalıyıq. Ali məktəblərdə necə ki, həkim, kitabxanaçı, müəllim kadri hazırlanır, eləcə də bakalavr səviyyəsində direktor kadri hazırlamalı, bu ixtisas üzrə ixtisaslaşma olmalıdır".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Məşavət"

Yol-nəqliyyat qəzaları Azərbaycanda vaxtsız ölümlərin mühim səbəbləri sırasında qalır. Təəssüf ki, bu qəzalar yaşa, başa, cinsə, sosial və siyasi statusa - həkimə, hakimə, alimə baxmır.

Xəbər verildiyi kimi, noyabrın 15-də saat 23:30 rədələrində Bakıda avtomobil piyadanı vuraraq öldürüb. Bakı şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsindən bildirilib ki, hadisə Olimpiya Stadionunun yaxınlığında baş verib.

Bakı sakini Maqsudov Azər Spartak oğlu etibarnamə ilə idarə etdiyi Az 90 DR 808 dövlət qeydiyyat nişanlı "Mercedes" markalı avtomobilə yaşadığı Şağan qəsəbəsi istiqamətində hərəkət edərkən yolu sağdan sola keçən Gürcüstan Respublikasının Bolnisi rayonunda anadan olan və Nərimanov rayonunda qeydiyyatda olan 67 yaşlı Acaloğlu Arif Mikayıl oğlunu vurub. Yaralı aldığı xəsarətlərdən yerləşdiyi 3 saylı şəhər Kliniki Xəstəxanasında dünyasını dəyişib. Piyadanın müəyyən olunmamış yerdən keçdiyi deyilir.

Arif Acaloğlu türkoloq alim idi, İstanbul Mərmərə Universitetində müəllim işləyirdi. Onu maşınla vuran isə Kliniki Tibbi Mərkəzin (KTM) Toksikologiya şöbəsinin müdiri, tanınmış peşəkar həkim Azər Maqsudov olub. Yeni ikiqat faciəvi və xoşagəlməz bir olaydır.

Tanınmış həkimi qanunla hansı cəza gözləyir, həkim fəaliyyəti hər hansı şəkildə məhdudlaşdırıla bilərmi?

İddialara görə, bədbəxt hadisəyə görə sürücü sürücülük hüququndan məhrum oluna, 3 ildən 5 ilə qədər həbs edilə və ya icbari həbs ala bilər. Bunlardan hansı biri mümkündür, əgər sürücüdə günah olmayıbsa?

İkincisi, görəsən niyə piyadalar qanunla müəyyən edilmiş yerlərdən, yeraltı-yerüstü keçidlərdən, "zebra"lardan keçməyi sevmirlər? Piyada üçün nəzərdə tutulmayan sürətli yolda baş verən hadisədə günah kimdədir?

"Əgər avtonəqliyyat hadisəsi zamanı piyadanın sağlamlığına ziyan vuran, yaxud ölümü ilə nəticələnən hal baş verərsə araşdırmanı aparən təhqiqatçı bu barədə suala özü birbaşa cavab verə bilməz. Çünki bu birbaşa məhkəmə avtotexniki ekspertizasının aydınlaşdıracağı sualdır. Əgər sürücünün qəzanın qarşısını almaq üçün texniki imkanları olduğu sübuta yetirilərsə, iş birbaşa məhkəməyə göndərilir. Bu məsələ ilə bağlı hakimlər öz daxili inam-

Günah ölən piyadada, yoxsa vuran sürücüdür? - yol qəzalarının kabus sualı

Ekspert: "Qəza baş verirsə, piyada vurulursa, ucdantutma sürücünü içəri basırlar, halbuki..."

larına və sübutlara əsaslanaraq qərar verirlər".

Bu barədə danışan yol-nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a deyib ki, baş vermiş qəza hadisəsi ümumilikdə diqqəti ölkə yollarında hər gün baş verən yol qəzalarına yönəldirib: "Həm qəzanın qurbanı, həm də qə-

ucdantutma bütün qəzalara şamil etməsənlər. Qəza baş verirsə, piyada vurulursa, ucdantutma sürücünü içəri basırlar. Danışan sürücüyə də deyirlər ki, sən həmin an tor-moz verə bilərdin. Halbuki o sözü deyənlərin özləri də həmin an eyni avtomobilin sükanı arxasında olsaydı, özü də qəza törədəcəkdi. Yeni,

məliyəm. Niyə axı? Hər halda düşünürəm ki, mərhum alimin yaxınları da anlayış göstərər, şikayət edib bir tanınmış həkimin həyatını qaralamazlar. Bir işıqlı insan həyatdan köçüb, birini də aparıb həbsxanaya salmaqla vəziyyət dəyişməz".

Ekspert deyib ki, baş verən qəza ilə bağlı hakimin sü-

dək həkimə, müayinədən keç. Ehtiyac olmadığını deyir. Tərəflər arasında ünsiyyət yaranır. Piyada gedir evə, dostuna, qonşusuna qəza ilə bağlı danışır. Qonşusu, dostu da deyir ki, bir şey aldın? Cavab verir ki, yox. Başlayırlar piyadanı öyrətməyə. Bəs bu biznesdir, pul qazanmağın ən asan yoludur. Şəhər piyada da sürücünü tapıb 5 min pul istəyir. Özünə telefon, uşağına planşet istəyir. Müstəntiqlər də belə adamların əlinə şans verir. Dərhal sürücünü günahkar çıxarırlar. Bu praktikaya son qoyulmalıdır".

radan və necə keçməsi, qəzanın sutkanın hansı saati olması, havanın yağışlı, işıqlandırılmayan ərazidə olub-olmamasına da o qədər əhəmiyyət verilmir. Baxırsan ki, piyada yeraltı, yerüstü keçid olan yerdə ola-ola yolun ortası ilə keçib və qəza baş verib. Avropada, qonşu Rusiyada sürət həddi yuxarı olan yollarda qəza baş verirsə, sürücünü həbs etmirlər. Yəni nəqliyyat vasitəsi sürətlə hərəkət edərsə, sürücü ona istəyə belə dərhal saxlaya bilməməsi nəzərə alınır. Üstəlik qəza baş verəndə, sürücünü dərhal həbs etməyə də lüzum yoxdur. Həbs qəti-imkan tədbiri o halda seçilir ki, hər hansı bir hadisəni törədən istintaqdan yayına bilər. Çox təəssüf ki, bizdə ucdantutma həbs qəti-imkan tədbiri seçilir. Bu halda alternativ tədbirlər - ev dustaqlığı, girov, başqa yerə getməmək barədə iltizam, şəxsi zəminlik, təşkilatın zəminliyi, polisin nəzarəti altına vermə, nəzarət altına vermə, vəzifədən kənarlaşdırma və s. unudulur. Avtoqəza qəsdən törədilən cinayət deyil və sürücünün istintaqdan yayınması, istintaqa mane olması da real deyil. İstintaq orqanında həbs tədbirinə bunca marağın olması qəzə əldə etməkdən irəli gəlir. Qəza törədən sürücüyə müştəri kimi yanaşılır. Sürücü pul mənbəyinə çevrilir. Heç vaxt həbsə düşməyən insan üçün həbs stresdir. Həbsə getməmək üçün borc tapıb verir ki, təkli həbs olunmasın. Bunu bilirlər və bundan geniş şəkildə istifadə olunur. Halbuki, sürücü həmin vəsaitlə şəxsə vurduğu zərəri qarşılaya bilər, rəhmətə gedibse, yas xərclərini, ailəsinə köməklik edə bilər".

Əkrəm Həsənov təklif edir ki, avtoqəzalar üzrə müstəntiqlər üçün xüsusi təlimatlar hazırlanmalı, həbs qətimkan tədbirinə üstünlük verən müstəntiqlər vəzifələrindən uzaqlaşdırılmalıdır: "Elə etmək lazımdır ki, avtoqəza riskləri yaranan amillər aradan qalxsın, minimuma ensin. Qəza baş veribse, sürücülərin dərhal həbs edilməsi praktikasından imtina olunmalıdır".

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

zanı törədən şəxs ölkədə tanınan insanlardır: "hamıya aydın oldu ki, avtoqəza hər kəsin başına gələ bilər. Elmi dərəcə, Azərbaycanda və xaricdə tanınmaq əhəmiyyət kəsb etmir. Piyada qayda pozur və tanınmış bir həkim, toksikologiya üzrə 3 mütəxəssisdən biri qəza törədir. İndi belə çıxır ki, iki işıqlı insan eyni vaxtda Azərbaycan cəmiyyətindən yoxa çıxmaldır? Əlbəttə ki, bu qəza məqsədli olmayıb. Azər Maqsudov Arif Acaloğlunu qəsdən vurmayıb. Belə olsaydı, ona yardım göstərməz, maşına qoyub xəstəxanaya apar-mazdı. Bu, sırf təsadüfi hadisədir. Bütün hallarda qəzanı avtoekspertiza araşdıracaq. İstəyim odur ki, Azərbaycanın istintaq orqanları yol nəqliyyat hadisələrinə yanaşması dəyişsin, şablon qaydanı

özləri də eyni situasiyada eyni reaksiya ilə qəfil qarşılarına çıxan maneəni vurub keçəcəklər. Bununla belə başqalarını həbs etməkdən çəkinmirlər. Bu praktikadan əl çəkmək lazımdır".

Ekspert baş vermiş qəza ilə bağlı hüquqşünasların rəylərinə də münasibət bildirib: "Oxuyursan, dəhşətə gəli-sən! Düşünürsən ki, bu adamların çürük düşüncəsi-nə görə qəsd olmayan bir qəza işinə görə insan həyatının bir neçə ilini həbsdə keçirməlidir. Kim istəyir ki, qəza törətsin? Bu gün Azərbaycan-da nə qədər normal insan, sürücü cəzaçəkmə müəssisəsindədir. Yeni hüquqşünaslar kimi düşünün müstəntiqlər də əksəriyyət təşkil edir. Bu adamların düşüncəsi belədir ki, qəza törətmisənsə, səni tutmalıyam, həbs et-

rücünü həbs etmək səlahiyyəti var. Lakin bu həbs Azərbaycan cəmiyyətinə nə verəcək?

"Hakim qanunun sərt tərəfini deyil, daha loyal, humanist tərəfini də tətbiq edə bilər. Bu tək cəza hakimin işində deyil, digər işlərdə də belə olmalıdır. Çünki avtoqəzalarda qəsd ehtimalı 1 faizdən də azdır. Azərbaycanda tez-tez səslənən fikirlərdən biri də qanunların pis olmasıdır. "Yol Hərəkəti Haqqında" Qanun yaxşıdır, sadəcə doğru-dürüst tətbiq olunmur. əsas problemlərdən biri də zərərçəkənlərin yaxınları ilə bağlıdır. Qəza baş verdisə, zərərçəkənin yaxınları sürücünü sözün həqiqi mənasında sağmaq üçün hərəkətə keçirlər. Bir şəxsi maşın vurur, qəza zamanı hər hansı bir xəsarət almır. Sürücü deyir ki, ge-

Tanınmış vəkil Əkrəm Həsənov yol qəzalarına münasibətdə iki məsələnin diqqətə alınmasını vacib sayır. Deyir ki, Azərbaycan məhkəmələrində, hüquq-mühafizə orqanlarında iki cür məsələ var ki, bir qayda olaraq tərəflərdən birini haqlı sayırlar: "Ailə münaqişə məsələlərində er həmişə günahkar sayılır, arvad isə həmişə haqlıdır. Məhkəmə uşağı adətən arvadın himayəsinə verir. Eyni yanaşma da, yol-qəza hadisələrində sərgilənir. Sürücü bir qayda olaraq günahkardır. Yəni təqsirsizlik prezumpsiyası belə işlərdə işləmir. Piyadanın günahı nəzərə alınmır. Pula görə özlərini maşınlarla çırpınların sayı da az deyil. Sovet dövründə hind filmlərində belə hallar görürdük, indi isə Azərbaycanda belə hallar var. Yol-qəza hadisələrində piyadaların yolu ha-

MUSAVAT

Son səhifə

N 207 (8343) 18 noyabr 2023

Rusiyalı hərbiçilər tutduqları nəhəng balığı xərəkə dəşimalı oldular

İkinci ən uzaq qalaktika kəşf edildi

Pensilvaniya Universitetinin astronomları "James Webb" Kosmik Teleskopundan istifadə edərək ikinci ən uzaq qalaktikamı kəşf ediblər.

Tədqiqatın nəticələri "The Astrophysical Journal Letters" jurnalında dərc olunan məqalədə bildirilir. Qalaktika Pandora klasteri və ya Abell 2744 kimi tanınan kosmos bölgəsində, təxminən 33 milyard işıq ili uzaqlıqda yerləşir. Alimlər qeyd edirlər ki, bu və məsafədə dördüncü yerdə olan başqa bir qalaktika qırımızı nöqtələrdən daha çox görünür və bu, onların o dövrün qalaktikaları üçün nisbətən böyük olduğunu göstərir. Onlardan biri digər uzaq qalaktikalardan ən azı altı dəfə böyükdür və diametri təxminən 2000 işıq ili təşkil edir.

Qeyd edək ki, Pandora klasteri tədqiqat üçün əlverişlidir, çünki o, qravitasiya linsalanması səbəbindən təsvirin böyüdülməsi effektini yaradan bir neçə qalaktika klasterinin arasında yerləşir. 2022-ci ildə "James Webb" Kosmik Teleskopu 60.000 müxtəlif işıq mənbəyini əhatə edən bu bölgənin ilk dərin sahədə görüntülərindən birinin şəklini çəkib.

Bir ildən çox partlamayan sabun köpüyü hazırlanıb

Fransanın Lill Universitetinin fizikləri otaq temperaturunda bir il ərzində partlamayan və formasını saxlaya bilən sabun köpüyü hazırlayıblar.

Alimlər mayenin qravitasiya axınına müqavimət göstərən mikroqranulları suyun buxarlanmasını kompensasiya edən su və qliserin qarışığı ilə qarışdırıblar.

Yeni tapıntı barədə "Physical Review Fluids" jurnalı məlumat yayıb.

Fiziklər bildiriblər ki, qliserin hiqroskopik materialdır və ətraf mühitdəki suyu tez udur. Onlar iddia ediblər ki, qliserinli köpüklərdə həyat əlamətləri müşahidə olunub.

Rusiyalı hərbiçilərin göldə tutduqları nəhəng balıqla bağlı kadrlar sosial şəbəkələrdə böyük maraqla qarşılanıb.

Kadrlarda üç hərbinin ba-

lığı xərəkə dəşimaları əks olunub. Məlumatla görə, bu 60 kiloqram ağırlığında qalınalın (gümüş sazan da deyilir) olub.

Bildirilir ki, nəhəng balıq iki taqımın naharı üçün kifayət edib.

Meymun rusiyalı gənci girov götürdü

Rusiyada xilasedicilər yerli sakini qeyri-adi fəvqəladə vəziyyətdən xilas etməli olublar. Belə ki, gənc sözün həqiqi mənasında meymun tərəfindən girov götürülüb. Hadisə Moskvada yaşanıb. Məlumatla görə, "Masya" adlı primat Moskvada adi bir mənzildə yaşayıb. Lakin bu gün sahibi evdə olmayanda meymun evdən çıxıb, dahlizi dağıdıb və qonşuların mənzillərinə girişinin qarşısını kəsib.

"Masya"-nın sahibinin qorxub. Qonşular, nəhayət, xilasediciləri çağırıblar. Gələn Fəvqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları meymunu tutub "girovu" azad edə biliblər. Meymun qəfəsə salınıb, sahibi isə etdirəcəyindən qorxaraq, polis idarəsində ifadə verməli olub.

Toyda musiqi üstündə davada öldü

Türkiyənin İzmir şəhərinin Menemen rayonunda bir nəfərin pompalı tüfənglə atəş açması nəticəsində bir yeniyetmə ölüb, yeddi nəfər yaralanıb.

Hadisəyə səbəb 18 yaşlı oğlanın musiqi səsinin kəsilməsi ilə bağlı tələbinin geri çevrilməsi olub. Metin S. adlı gənc evinə gedərək oradan götürdüyü pompalı tüfənglə toy məclisinə qayıdıb. Sözün gedən silahla ətrafa nizamsız atəş açmış şübhəli daha sonra hadisə yerindən qaçsa da, polis onu qısa müddətdə yaxalaya bilib. Olayda yaralanmış səkkiz nəfər xəstəxanaya yerləşdirilsə də, onlardan 16 yaşlı Aytekin Elkalkımşın hayatını xilas etmək mümkün olmayıb. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Hindistanda 4 qolu və 4 ayağı olan uşaq dünyaya gəldi

Hindistanda dörd qolu və dörd ayağı olan uşaq dünyaya gəlib. Onun cinsi hələ açıqlanmayıb.

Sədar və ətraf rayonların sakinləri körpəni görmək üçün xəstəxanaya axışır. Onu Vişnu tanrısının mücəssəməsi hesab edirlər.

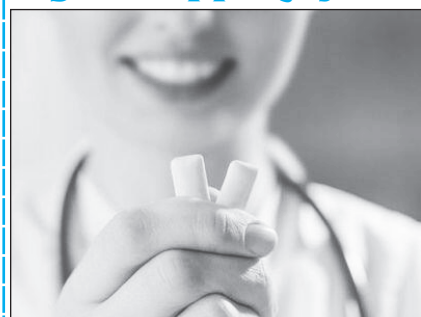
Vişnu Vişnuizmdə ali tanrıdır, Brahma və Şiva ilə birlikdə tanrılar triadasından biridir və kainatın qoruyucusu funksiyalarını yerinə yetirir. Vişnu Hindistan panteonunun ən hörmətli tanrılarından biridir, Vişnuizm isə ardıcılığının sayına görə hinduizmin ikinci qoludur. İkonografiyada Vişnu dörd qolu insan şəklində, sarı paltarla təsvir edilib. Əlində nilufər çiçəyi, gürz, çakra və qabıq tutur.

Hindistanın Uttar-Pradeş ştatında 7 il əvvəl doğulan qızın taleyindən uşağın aqibəti proqnozlaşdırılır. Körpənin burnu gövdəyə bənzəyən deformasiya ilə doğulub. Daha sonra cərrahlar qüsuru düzəltməyə çalışıblar. Gövdə getdi, amma iki burun qaldı, amma o, hələ də fil başı ilə Hind hikmət və firavanlıq tanrısı Ganesha-nın təcəssümü hesab olunur.

Bunları bilirsinizmi?

- * Hər bir insan ömrü boyunca 25 il yatır.
- * Marafon qaçışı yarışlarında zəncilərin daha çox uğur qazanmasının səbəbi ayaqlarında ağı dərililərdən fərqli olaraq 2 ədəd artıq vətərin olmasıdır.
- * Hər bir insan ömrü boyunca təxminən 2 milyon dəfə biri-birinə söz verirlər.
- * İşləyən insanlar təqribən 5 ilini oturmaqla keçirirlər.
- * Hər bir insan yemək bişirmək üçün 2.5 ilini, yemək üçün isə 3,5 ilini sərf edir.
- * Qadınlar 17 ilini yalnız artıq çəkiddən xilas olmaq üçün xərcləyirlər.
- * Qadınlar 8 ilini alışı-verişə, 1,5 ilini isə qadın salonunda keçirir.
- * İnsan 1 ilini ev təmizliyinə sərf edir.
- * İnsan ömrünün 10 ilini işləməklə keçirir. (20-65 yaş arası həftədə 40 saat işləyənlər)
- * İnsan ömrünün 90 faizini qapalı mühitdə keçirir.
- * İnsan ömrü boyunca 9 il televiziya seyr edir. 2 il isə sadəcə reklamları izləyir.
- * Hər bir insan ildə 2 min yuxu görür.
- * Hər bir insan təxminən 4,5 il avtomobil idarə edir və bu insanlar ilin 3 ayını yollarada keçirir.
- * Parisin küçələrini bəzəyən şabalıd ağacları Fransaya Türkiyədən gətirilmişdir.
- * İnsan 1,5 ilini hamamda keçirir.
- * "Bugatti Veyron" avtomobili ən yüksək (420 km) sürətlə gedərsə, 13 dəqiqədən sonra təkərləri əriyər. Ancaq bu demək olar ki, mümkün deyil. Çünki 8 dəqiqə sonra benzini bitir.
- * Eskimoslarda ailəsindən məmnun olmayan uşaq istədiyi başqa bir ailəylə birlikdə yaşaya bilər.

Əgər saqqız çeynəmirsinizsə...

Rusiyalı gastroenteroloq Natalya Belova saqqızın sağlamlığı-mıza ziyan və xeyrindən danışmış, sağlamlığa zərər vermədən saqqızı necə düzgün çeynəməyi izah edib.

Həkim saqqız çeynəməyin özlüyündə orqanizmə üçün zərərli olmadığını, lakin bir neçə nüansı nəzərə almaq lazım olduğunu bildirib. "Saqqız çeynənilməsi nəzarət altında olmalıdır. Çünki davamlı və intensiv çeynəmə çənə-temporal oynaqaların həddən artıq dartılmasına, üz və başda ağrılara səbəb ola bilər. Bundan əlavə, şəkərli saqqızın həddindən artıq istehlakı kariyes və digər diş problemlərinə yol açır", - gastroenteroloq vurğulayıb.

Belova kariyes inkişaf riskini minimuma endirmək üçün şəkərsiz saqqız seçməyi məsləhət görüb.

"Saqqızı 20-30 dəqiqədən çox olmayaraq çeynəmək, daha sonra isə çənə oynaqalarının və əzələlərin rahatlaşması üçün təxminən bir saat fasilə vermək lazımdır. Ümumiyyətlə, əgər müntəzəm saqqız çeynəmirsinizsə, çənənizə əlavə gərginlik vermirsinizsə, saqqızın sizin üçün, demək olar ki, təhlükəsi yoxdur", - deyərək həkim əlavə edib.

Saqqız çeynəməyin faydaları budur

"Çeynəmə hərəkəti tüpürcək istehsalını stimullaşdırmağa kömək edir ki, bu da diş ətini və dişlərinizi bakteriya və turşu hücumlarından təbii şəkildə qorumağa kömək edir. Bundan əlavə, saqqız çeynəmək stress və narahatlıq səviyyələrini azaltmağa, həmçinin yaddaşı və konsentrasiyanı yaxşılaşdırmağa kömək edə bilər. Lakin saqqız seçimində diqqətli olmalı və ağız sağlamlığını qorumaq üçün müntəzəm şəkildə diş həkiminə baş çəkilməlidir", - ekspert xəbərdarlıq edib.

Siyasilərin görüşündə yadplanetlilər üzə çıxdı

Amerikalı ufoloq Skott Uoring 2012-ci ildə ABŞ-ın o zamankı prezidenti Barak Obama ilə İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu arasında keçirilən görüşün videosunu izləyən zaman zalda insandan çox yadplanetliyə oxşayan qərribə məxluq tapıb.

"Yadplanetli" Ağ Evin Məxfi Xidmətinin üzvü kimi geyinib və o vaxt İsrail Dövlətinin prezidenti vəzifəsini icra edən Şimon Peresin arxasında yerləşir.

Yadplanetlinin görkəmi həqiqətən də möhtəşəmdir: zalda olan insanlardan fərqli olaraq onun qərribə formalı qulaqları, insandan xeyli qalın boynu və yastı burnu var. Peşəkar boksçu? Ola bilsin, amma Uoring yaşılımtıl dərisi ilə yadplanetliyə oxşadığını düşünür.

Düzdür, hadisənin başqa videoları yoxdur, amma yaşıl dərililər üzrə mütəxəssis üçün yadplanetlini tanımaq baxımından bir kadr kifayətdir.

Ufoloq da iddia edir ki, yadplanetli birinci şəxslərin görüşündə maraqlı deyil, Obamanın beynini tələpətik şəkildə idarə edib. Niyə məhz Obama olduğu isə tam aydın deyil. Ancaq ufoloq, əlbəttə ki, məsələləri daha yaxşı bilir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ
Sifariş: 3004
Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500